הלכה · משנה תורה · מפרשים · שורשי הים · ספר עבודה

# שורשי הים על משנה תורה, הלכות מעילה

רבי יצחק מאיו

**ספריית אור ברסלב** · or-breslev.co.il

# שורשי הים על משנה תורה, הלכות מעילה

רבי יצחק מאיו

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/שורשי-הים-על-משנה-תורה-הלכות-מעילה/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה 39-202611200317v של הספרייה.

# תוכן העניינים

**פרק ז** ..... 4
הלכה ב ..... 4
הלכה ו ..... 17

# פרק ז

## הלכה ב

שורש אין שליח לדבר עבירה **ובכל התורה כולה אין שליח לדבר עבירה אלא במעילה לבדה וכו'**. נ"ב בפ' האיש מקדש דמ"ב ע"ב אמרו דלב"ה מעילה וטביחה ומכירה ושליחות יד בפקדון יש שליח לדבר עביר' והמשלח חייב ולענין טביחה ומכירה כתבו רבינו בפרק ג' מהלכות גניבה הל' יו"ד ולענין שליחות יד בפיקדון כתבו רבינו בפרק ג' מהלכות גזילה הל' י"א.

**וראיתי** להרב משנה למלך בפ"ג מהלכו' גניבה ה"ו שדקדק מדברי רבינו דאף דגבי טביחה ומכירה יש שליח לדבר עביר' והמשלח חייב בד' וה' היינו דוקא כשעשאו שליח סתם שישחוט לו והלך השליח ושחט אפילו בשבת אז הגנב חייב שהרי עשה שליחותו ובטביחה יש שליח לד"ע אבל אם עשאו שליח שישחוט לו בשבת אז אין שליח לד"ע ופטור המשלח מד' וה' וטעמא משום דמה שמתחייב הגנב בשחיטת השליח חידוש הוא דהא בכל התורה כולה קי"ל אין שליח לד"ע וכיון דחידוש הוא אין לנו אלא היכא שלא נצטרף איסור אחר בשליחות זה דלא עשאו שליח כי אם על הטביחה אבל היכא דעשאו שליח שישחוט בשבת דמלבד איסור הטביחה איכא איסור שבת ולגבי איסור שבת פשיטא דאין שליח לדבר עבירה ה"נ לעניין טביחה לא נעשה שלוחו וראיה לזה ממ"ש רבינו בהלכות מעילה יע"ש.

**ומדבריו** הללו יש ללמוד כן לענין שליחות יד בפקדון שכתב רבינו בפ"ג מהלכות גזילה הל' י"א דאם שלח יד בפקדון ע"י שליח דנעשה גזלן המשלח ונתחייב באחריותו אם שלח יד בפקדון בשבת והוציאו מר"ה של הנפקד לר"ה בעודו שולח ידו המשלח פטור כיון דנצטרף איסור אחר של שבת בשליחות זה וכל כה"ג אין שליח לד"ע ומ"מ עיקר ראית הרב מש"ל ממ"ש רבינו גבי מעילה דאם היה בשר עולה וכיוצא בו לא מעל אלא האוכל בלבד יש לדחות דלא דמי דהתם שאני דכיון דהוא בשר עולה אין בידו לעשותו שליח לענין מעילה בלבד כיון דתרוייהו אגידי ביה והא בלא הא לא אפשר והילכך כי גלי רחמנא דיש שליח לד"ע דוקא באיסור מעילה בלבד משא"כ בבשר עולה דאיכא קדושת מזבח נמצא דכשהוא עושה שליח למעילה הרי הוא עושה אותו שליח לאיסור קדושת מזבח אבל הכא גבי טביחה ושליחות יד אע"ג שעשאו שליח לשחוט או לשלוח יד בשבת כיון דבידו לעשותו שליח לענין טביחה או שליחות יד בלבד שלא יהיה בשבת השתא נמי דמה שעשאו שליח לשחוט לו או לשלוח ידו בשבת אין שליחותו שליחות דאין שליח לד"ע מ"מ לענין שליחות טביחה ושליחות יד שליחותיה קא עביד ומחייב

המשלח גם בפירוש המשנה כתב ר' בפ' מרובה ד"ע על מה ששנינו טבח בי"הכ וכו' וז"ל כשישחוט הוא ביו"ה אינו חייב בד' וה' לפי שהוא מחוייב כרת וכו'. אמנם יתחייב בתשלומי ארבעה וחמשה כשיתן לזולתו שישחוט לו ביום הכפורים וכו' יע"ש. הרי מבואר דס"ל דאפי' עשאו שליח ביו"הכ לשחוט לו מחייב הגנב המשלחו וזה מבואר כמ"ש הטור בדעת רבינו ועיין בס' שער המלך פ"ג מה' גניבה הל' ו' שדחה דברי הרב מש"ל כמדובר ואולם לעד"ן שהדין עם הרב מש"ל והן קדם נעמוד במ"ש רבינו כאן בפ"ז מה' מעילה דבכל התורה כולה אין שליח לד"ע אלא במעילה לבדה שלא יצטרף עמה איסור אחר ותמהו עליו הרב עצמות יוסף בפ' האיש מקדש דף מ"ג והרב מהרימ"ט בחידושיו על הרי"ף לקידושין ד"מ ע"ד שהרי בטביחה ומכירה ושליחו' יד קי"ל דיש שליח לד"ע כמ"ש רבינו בה' גניבה פ"ב ובה' גזילה פ"ג ולמה כתב רבינו דבמעילה לבדה יש שליח לד"ע כיון דגם בטביחה ושליחות יד נמי יש שליח לד"ע כמעילה והו"ל לרבי למימר דבכל התורה כולה אין שליח לד"ע אלא בשליחות יד בפקדון ובטביחה ומכירה ובמעילה לבדה שלא יתערב איסו' אחר כי ע"כ נראה לע"ד דכונת רבינו לומר דהטעם שכתב דבבשר עולה לא מעל אלא האוכל ולא המשלח הוא משום דחייב האוכל באיסור אחר דכליל תהיה לא תאכל וכיון דבאיסור זה לא מחייב המשלח מהאי טעמא נמי לא מחייב המשלח אף באיסור המעילה ומפני דעל זה יש להקשות ולמה לא יתחייב המשלח באיסור המעילה ובאיסור כליל תהיה לא תאכל ויהיה השליח שלוחו לב' האיסורין לזה סיים וכתב ובכל התורה כולה אין שליח לד"ע אלא במעילה לבדה כלו' בכל התורה כולה אשלד"ע לבד היכ' דגלי רחמנא כמעילה וכיון דהיכא דגלי חידוש הוא אית לן למי' דבמעיל' לבדה הוא דגלי דוקא שלא יצטרף עמה איסור אחר ולא היכ' דאיכא איסו' אחר דלגבי אותו איסור אין שלד"ע והשתא אף בקדשי בדק הבית נמי אם יצטרף איסור אחר לא מחייב במעילה וכיון דרבינו לא בא אלא לתת טעם למה יתחייב המשלח במעילה דעולה אלא דוקא במעילה דקדשי בדק הבית לזה לא הוצרך לפרש דגם בטביחה ומכירה ושליחות יד יש שליח לד"ע וכתב סתם דבכל התורה כולה אין שליח לד"ע והכוונה זולת היכא דגלי רחמנא במעיל' דיש שליח לד"ע ואם כנים אנחנו בזה בכוונת דברי רבינו מבואר דבמעילה דקדשי בדק הבית נמי ס"ל דאם נצטרף איסור אחר בו המשלח פטור כיון דחידוש הוא במעילה דיש שליח לד"ע ומינה דאף באיסור אחר דלא אגיד גביה בעולה אמרינן דאין שליח לד"ע וה"ה בטביחה ומכירה ובשליחות יד וכמ"ש הרב משנה למלך ז"ל ומדברי רבינו בפי' המשנה ליכא ראיה למ"ש בחיבורו כנודע.

**ודע** שמוהרימ"ט שם תריץ יתיב דברי רבינו דלהכי לא כתב דגם בשליחות יד ובטביחה ומכירה יש שליח לד"ע כמעילה משום דס"ל דשליחות יד לאו מדין שליחות הוא דמחייב אלא מדין פשיעה שחייב הכתוב את השומר בין שפשע הוא עצמו בפקדון בין שאמר לאחרים לפי ששמירתו עליו והא דלא חשיב טביחה ע"י אחר משמע ליה דטביחה ע"י אחר נמי לאו מטעם שליחות הוא דאפי' טבחו ע"י קטן דלאו בר שליחות הוא דמחייב דומייא דמכירה דלא קפיד קרא אלא אמי שנהנה ממנו בין מן הבשר בין מן הדמים והא דחשיב ליה בגמ' ב' כתובים היינו דלישתוק מיניה ונילף ממעילה דמחייב מדין שליחות וא"ת נימ' דאצטריך להיכא דטבחו ע"י מי שאינו בר שליחו' דמחייב י"ל דלא אמרינן טביחה ומעילה הוו ב' כתובים אלא לב"ש דאילו לב"ה אית להו ב' כתובים בר מטביחה דהוו מעילה ושליחות יד שני כתובים ולב"ש אפשר דלא מחייב אלא במי שהוא בר שליחות ולהכי חשי' ליה ב' כתובי' כו' יע"ש ותמוהים דבריו דמפשט פשיטא ליה להרב ז"ל דבמעילה לא מחייב ע"י קטן ומי שאינו בר שליחות כנראה דאשתמיטתיה לשון רבינו שם ברפ"ז מה' מעילה סמוך ונראה לדין זה שכתב דבכל התורה כולה אין שליח לד"ע אלא במעילה לבדה כתב שם וז"ל ואפי' היה שליח חרש או שוטה או קטן שאין להם שליחות אם עשו כמאמרו בעל הבית מעל ואם לא עשו שליחותו בע"ה פטור ומתניתין היא בפ"ו דמעילה דכ"א ע"א שלח ביד חרש שוטה וקטן אם עשו שליחותו בע"ה מעל ואם לא עשו שליחותו בעל הבית פטור ופריך עלה בגמ' והא לאו בני שליחות נינהו ומשני ר"א עשאום כמעטן של זתים כו' וא"כ קשה דמאי פריך בגמ' בפ' האיש מקדש דמ"ב והרי מעילה כו' התם שאני דאפילו בחרש שוטה וקטן דלאו בני שליחות מחייב

**גם** מה שהוקשה לו להרב דנימא דאצטריך קרא גבי טביחה להיכא דטבחו ע"י מי שאינו בר שליחו' דמחייב מאי קושייא הא נמי איתיה גבי מעילה נמי ומחייב וע"כ לומר דס"ל להש"ס דכיון דאין שליח לד"ע מטעמא דדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין חשיב מעשה השליח כעושה מעצמו בלא דעת בעל הבית כמ"ש רש"י בפרק האיש מקדש משא"כ בשליחות חש"ו דאע"ג דלאו בני שליחות נינהו כיון דלא שייך בהו טעמא דאין שליח לד"ע כמ"ש התוספות בפ"ק דמציעא ד"י ע"ב ד"ה אשה ואדעתא דבעל הבית המשלח קעביד וניחא ליה בהכי משו"ה חייב המשלח וכיון שכן הדרא קושיין לדוכתא דאמאי לא חשיב ר' טביחה בהדי מעילה והנכון מ"ש בכוונת דברי רבינו וכעין זה כתב הר"ב שבות יעקב בח"ב סימן קע"ד דמ"ש רבינו דבכל התורה כולה אין שליח לד"ע וכו' הכוונה לומר דכי היכי דבאכילת עולה משום דאיכא ביה איסור אחר דכלי

תהיה לא תאכל ולא מחייב המשלח באותו איסור משום דאין שליח לד"ע ה"נ לא מחייב באיסור מעילה דשאר קרבנות שכתב רבינו בפרק ב' מהאי טעמא נמי אם יצטרף עם המעילה איסור אחר כפיגול ונותר וחלב ודם וכיוצא משאר איסורין שבתורה אינו חייב במעילה משום דכל איסורין שבתורה הבאין עם המעילה אין שליח לד"ע ולא מחייב המשלח בהם ודוק.

**ודבריו** אלו הם סיעתא לדברי הרב משנה למלך דאפי' שאר איסורי' דלא אגיד במעילה כעולה וכגון פיגול ונותר וטמא אם נצטרפו עם איסור המעילה אמרינן כי היכי דלשאר איסורים אין שליח לד"ע ופטור המשלח ה"ן פטור מן המעילה ולענין אם עשה שלי' לדבר איסור והשליח לא ידע באיסור דעת התוס' בפרק הא"מ דמ"ב ע"ב ד"ה אמאי ובפ' מרובה דע"ט ע"א ד"ה נתנו לבכורות בנו כיון דהשליח ידע דאיכא איסור בדבר יש שליח לד"ע והמשלח חייב אמנם הרב הנמק"י שם בפ' מרובה כתב שהאחרונים חלקו על זה דא"כ בפ"ק דמציעא גבי חצר דלאו בר ידיעה הוא דפריך הש"ס אי ס"ד חצר משום שליחות אתרבאי א"כ מצינו שליח לד"ע ומאי קו' שאני חצר שהוא כמי שאינו יודע בדבר ויש שליח לד"ע ומוהרימ"ט בח"א סימן קי"ו דחה ראיה זו ומה שיש לעמוד על דבריו עיין בס' שער המלך הלכות מעיל' דנ"ד ע"ב יע"ש עוד הקשה הנמק"י על סברת התוס' מדאמרי' בפ' הא"מ דמ"ב שלא נענש דוד על הריגת אוריה לפי שיואב הרגו דאעפ"י שיואב לא היה יודע באיסור דסבור שבדין הרגו וכתב עליו מוהרימ"ט דאין זו ראייה דלא מפני שלא היה יודע היה רשאי להורגו שהרי אמרה תורה עפ"י ב' עדים ואפילו משה ואהרן לא חזו כ"ש ע"י כתב דמפיהם בעינן ולא מפי כתבם.

**והרב** שע"ה שם כתב דאי קשייא על דברי התוס' הא קשיא דבפ' נג"ה דמ"ט אמרו דיואב לא דרש אכין ורקין והיה סבור שמצוה לשמוע דברי המלך וכ"כ התוספות שם ד"ה מאי טעמא קטליה לעמשא וא"כ קשה מאי פריך הש"ס ואידך והוצרך לשנויי הרי לך כחרב בני עמון ואמאי לא משני דההיא דאוריה שאני דהיה שוגג ושמאי הזקן מאי ראיה מייתי מקרא דואותו הרגת וכן הקשה הרב זרע אברהם חי"ד סימן ב' דל"ד ע"ב ועל זה כתב הר"ב שער המלך דהא נמי ל"ק על דברי התוס' דע"כ לא כתבו התוספות דכשהשליח אינו יודע שיש איסור בדבר אמרינן יש שליח לד"ע היינו דוקא כשהמשלח יודע שהשליח אינו יודע שיש איסור בדבר כגון ההיא דנתנו לבכורת בנו וכמו שדקדקו התוס' בלשונם שכתבו אבל כאן יודע הוא שיקח וכו' משא"כ הכא גבי דוד אע"ג דלפי האמת יואב שוגג היה מ"מ דוד לא היה יודע שיואב לא היה דורש אכין ורקין וא"כ ה"נ שייך טעמא דאין שליח לד"ע משום הכי פריך ואידך וכו' והיינו דמייתי שמאי הזקן

ראיה מקרא דואותו הרגת מיהו הוקשה לו מ"ש הרד"ק שם ע"פ דואותו הרגת וז"ל ואע"ג דקי"ל בכל התורה כולה אין שליח לד"ע והשליח חייב והמשל' פטור שאני הכא שהיה מלך ואין עוברין על מצותו של מלך ואעפ"י שאין ראוי לאדם לשמוע דבר המלך בזה דכתיב רק עכ"ז כיון שאין כל אדם נזהר בזה ויודע לדרוש אכין ורקין לפיכך העונש על המלך עכ"ל ואתמהא א"כ מאי ראייה מייתי שמאי הזקן מקרא דאותו הרגת ומאי פריך ואידך וכו' שאני התם דהיה מלך וכמ"ש הוא ז"ל וצ"ע עכ"ל

**ולע"ד** נראה דהא נמי ל"ק דרד"ק פשטיה דקרא קא מפרש דקאמר ואותו הרגת דחשיב ליה כאלו הוא הרגו ולא קאמר אותו שלחת להורגו לזה תפס עיקר מאי דתירצו בגמרא ואבע"א שאני התם דגלי קרא ואותו הרגת בחרב בני עמון ומפרש הוא ז"ל דה"ק מאי דשנו ברייתא דהאומר צא והרוג את הנפש שולחיו פטור שמאי הזקן אומר שולחיו חייב שנאמר ואותו הרגת הכוונה לומר דברייתא מיירי באומר לשלוחו הכבוש תחתיו דבודאי עושה שליחותו דומיא דיואב עם דוד וזהו טעמו של שמאי הזקן דאמר שולחיו חייב דכה"ג לא אמרינן אין שליח לד"ע כמ"ש רד"ק וע"ז פריך ואידך כלומר כיון דכבוש תחתיו ויודע בודאי שעושה שליחותו למה אמרו חכמים שולחיו פטור הא שפיר מייתי קרא שמאי הזקן מקרא דואותו הרגת לזה תריץ יתיב דחכמים ס"ל דמהאי קרא ליכא ראיה אפילו לכבוש תחתיו דקרא ה"ק מה חרב בני עמון אי אתה נענש עליה כו' ורד"ק ז"ל תפס עיקר סברת שמאי הזקן דפשטיה דקרא משמע טפי כוותיה וראיתי בספר קהלת יעקב למהר"י אלגאזי בתוס' דרבנן אות א' סי' ה' שכתב וז"ל דעפ"י סברת התוספות ניחא ליה ההיא דנדרים דל"ו דפריך ממתני' דהכהני' שפגלו במקדש שוגגין פטורים מזידים חייבים אא"ב שלוחי דרחמנ' נינהו מש"ה פיגולן פיגול אלא אי אמרת שילוחי דידן הוו לימא ליה לתקוני שדרתיך כו' ואיכא למידק דת"ל דאין של"ע ולאו שלוחיה דבעל הקרבן הוא וכמ"ש תוס' בפ"ק דמציעא דף י' ע"ב וכיון דקי"ל אין שליח לד"ע אף מעשיו בטלין אמנם לפי דברי התוספות ז"ל דבשוגגין יש שליח לד"ע א"ש דשליחותיה קא עביד אי שלוחי דידן נינהו מש"ה נקיט לה מטעמא לתקוני שדרתיך עכ"ל. ואני אומר אי קושית הרב קושיא אין תירוצו עולה יפה דע"כ לא כתבו התוספות ז"ל דבשוגגין יש שליח לד"ע אלא דוקא כשמשלחו יודע באותו מעשה ורוצה בו אבל הכא המשלח אינו רוצה שיפגל השליח קרבנו גם עיקר הקושיא אינה קושיא דהכא ליכא למימר אין שליח לד"ע כיון שהוא דבר של איסור וקי"ל אדם אוסר דבר שאינו שלו ע"י מעשה כמ"ש הר"ן ז"ל והכי איתא בחולין ד"מ.

**ולענין** מי שנשבע שלא לקדש את לאה ואח"כ עשה שליח לקדשה לו וקדשה אם היא

מקודשת או לא מי נימא כיון דקי"ל אין שליח לד"ע אם אין שליחות אין קדושין חלין ראיתי להרב מחנה אפרים בה' שלוחין סי"ט שכתב דהאי מילתא תליא בפלוג' דרבוות' דבפ"ק דמציעא די"א איכא תרי לישני דלחד לישנא כל היכא דשליח לאו בר חיובא כלומר שאם עשה מעשה זה לעצמו כגון שקדשה לנפשיה ולא עבר על לאו כגון כהן שאמר לישראל צא וקדש לי אשה גרושה שאם קדשה השליח לנפשיה לא עשה שום איסור כה"ג יש שליח לד"ע ולפ"ז מקודשת למשלח וללישנא בתרא בכה"ג נמי אין שליח לד"ע כיון דאי בעי עביד אי בעי לא עביד לבד בחצר דבע"כ קא מותיב והשתא בנדון דידן נמי דשליח לאו בר חיובא הוא אם קידשה לעצמו ללישנא קמא יש שליחות וללישנא בתרא אין שליחות וראיתי להרא"ש בשם הרמ"ה שפסק כלישנא בתרא וכ"כ הנמק"י אמנם קשיא לי עפ"ז מההיא דתנן בפרק המדיר את אשתו עד שלשים יום יעמיד פרנס ופריך עלה בגמרא ופרנס לאו שליחותיה קא עביד ומשני באומר כל הזן אינו מפסיד יע"ש אלמא דכל היכא דשליח לאו בר חיובא יש שליח לד"ע היפך מ"ש הרא"ש והנמק"י בשם הרמ"ה שפסק כלישנא בתרא עכ"ל.

**והנה** מ"ש הרב דבנדון דידן שליח לאו בר חיובא הוא אם קידשה לעצמו ולכן ללישנא קמא יש שליחות ללישנא בתרא אין שליחות ליתא דאיכא למימר דע"כ לא קאמר רבינא דכל היכא דשליח לאו בר חיובא יש שליח לד"ע אלא דוקא גבי כהן שאמר לישראל קדש לי אשה גרושה דישראל אינו מוזהר בזה האיסור של גרושה בשום צד אבל בנדון זה של הרב מחנה אפרים אפי' לרבינא מיקרי שליח בר חיובא כיון דהשליח נמי מוזהר באיסור שבועה כי האי גוונא אם נשבע הוא שלא לקדשה ואיסור שבועה רמיא עליה שלא לקדשה וכן מבואר מדברי התוס' ד"ה דאמר לישראל קדש לי אשה גרושה שכתבו וז"ל וא"ת ואפי' אמר לכהן נמי וי"ל דכהן מקרי בר חיובא הואיל ומקדשה לעצמו חייב כו' גם הרמ"ל בפ"ה מה' מלוה ולוה הלכה י"ד דנ"ו ע"א כתב וז"ל ועוד דאפשר לומר דע"כ לא קאמר רבינא דכל היכא דהשליח לאו בר חיובא יש שליח לד"ע אלא דוקא גבי כהן שאמר לישראל צא וקדש לי אשה גרושה דישראל אינו מוזהר בזה האיסור של גרושה בשום צד אבל גבי איסור ריבית וכיוצא כיון דהשליח מוזהר בזה האיסור כשלוה לעצמו הגם שעכשיו הוא לא לוה כיון שאילו לוה היה מוזהר מיקרי בר חיובא ואין שליח לד"ע יע"ש

**איברא** שמדברי הריטב"א בחידושיו שם במ"ש בההיא דכהן שא"ל לישראל צא וקדש לי אשה גרושה שאפי' בכהן שאמר לכהן אחר דינא הכי יראה דלא ס"ל חילוק זה שחילקנו ועיין בספר טל אורות בתשו' חא"ה סי"א די"ג ע"ג יע"ש גם מה שהוקשה

לו להר"ב מחנה אפרים לשיטת הפוסקים כלישנא בתרא מההיא דפרק המדיר דפריך ופרנס לאו שליחותיה קא עביד דמשמע מינה דהלכתא כמ"ד דכל היכא דשליח לאו בר חיובא יש שליח לד"ע ומהאי טעמא פריך הכי ואלו למ"ד אי בעי עביד אי בעי לא עביד אין שליח לד"ע מאי קושיא ודאי דלאו שליחותיה קעביד כו'

**הא** נמי ל"ק כפי מ"ש הרמ"ל שם וז"ל וטעם הדבר דשולח הרבית ע"י שליח כשלוה הלוה בעצמו ושלח הרבית ע"י שליח דאסור ולא אמרינן אין שליח לד"ע נראה טעם הדבר דכיון שהתורה אמרה שלא יהנה המלוה מן הלוה בשכר ההלואה וזה שולח לו הרבי ע"י שליח פשיטא דאסו' משום דאף דאין שליח לד"ע הרי נהנה המלוה מן הלוה בשכר ההלואה ואפילו ששלח לו הרבית ע"י גוי דלאו בר שליחות הוא ואפי' ע"י קוף בעלמא אסור שהרי באו מנכסי הלוה למלוה בשכר ההלואה וע"כ לא אמרינן אין שליח לד"ע אלא היכא שהמשלח אינו עושה האיסור כגון כהן שאמר לישראל צא וקדש לי אשה גרושה דעיקר האיסו' הוא הדבור שאומר השליח הרי את מקודשת ובזה לא עשה המשלח שום איסור שהרי לא קדשה וכן איש שאמר לאשה אקפי לי קטן דבמעשה האיסור אין לו שום שייכות למשלח אבל הכא גבי רבית שהאיסור בעצמו עושה המשלח פשיטא שאסור אפי' שאינו שולח לו הרבית אלא שאומר לשליח ואני אתן לך כיון שמתחייב לפרוע לו ה"ז כאלו זה הריבית שנותן השליח הוא מנכסי המשלח וראיה לדין זה מדאמרי' בריש פרק המדיר את אשתו מליהנות לו עד ל' יום יעמיד פרנס ומקשינן ופרנס לאו שליחותיה קעביד כו' ומאי מקש' אימא אין שלד"ע וליכא למימר שקושיא של הש"ס אינו אלא לרבינא דסבר דכל היכא דשליח לאו בר חיובא יש שלד"ע אבל לר"ס לא מוקמינן למתני' באומר כל הזן אינו מפסיד שהרי כל הפוסקים אוקמוה למתני' באומר כל הזן אינו מפסיד ואפי' הפוסקים כר"ס ועוד דמשנה ערוכה שנינו המודר הנאה מחבירו ואין לו מה יאכל הולך אצל חנווני כו' דמשמע דאומר לו שהוא יתן ויפרע לו אסור דלא שייך בזה אין שלד"ע כיון שכבר נהנה מנכסיו ואפי' ששולח לגוי דלאו בר שליחות הוא שיתן לו אסור שהרי נהנה מנכסיו עכ"ל הרב מש"ל ז"ל. מבואר יוצא מדברי הרב דההיא דהמדיר את אשתו דאסור לומר לשליח פרנס לה ואני אתן לך אפי' למ"ד דכל היכא דאי בעי לא עביד אין שלד"ע והכא ליכא שליחות אכתי אסור משום דאין דבר זה תלוי בשליחות דבלאו שליחות נמי סוף סוף אסור ליהנות לה מנכסי המדיר וכשאומר תן לה ואני אתן לך הרי היא נהנית מנכסי המדיר ודוק.

**עוד** כתב הרב מ"א דלעניין הלכה נראה לו דבנדון דידיה אי אפשר לומר אין שלד"ע כיון דאין האשה גופה אסורה למקדש ללא איסורא הוא דרבי' עליה שלא לקדשה מחמת

שנשבע אבל הקידושין עצמן אינן עבירה וכיוצא לזה מחלק הירוש' בדין הקורע בשבת דיצא י"ח קריעה ואותיב ליה ממצה גזולה דהויא מצוה הבאה בעבירה' ואינו יוצא בה ומשני כו' יע"ש ואף בזה יש לדון דבתשו' מוהר"ם קובץ גדול סי' תצ"ה והובא בס' מוצל מאש סי' ל"ה חולק ע"ז שכתב על מי שנדר ונשבע שלא לצחוק אם יכול ליתן לאחרים לצחוק בעבורו דשלוחו מקרי וכאלו צחק בעצמו אף דקי"ל אין שלד"ע קי"ל כמ"ד דאי אין השליח ב"ח יש שלד"ע ודלא כמ"ד אי בעי עביד כו' יע"ש ואי כמ"ש הרב הן לו יהי ה' כמ"ד יש שלד"ע אכתי באיסורו קאי כיון דאין הצחוק גופיה אסור אלא מפני שנדר או שנשבע אלא ודאי שדעתו דאין חילוק בזה עיין בס' קהלת יעקב ד"ג ע"ב יע"ש.

**ודע** דאף שהרב מ"ל כתב כשיטת רש"י שכתב בת' דשרי לישראל למימר לישראל חבריה לך ולוה לי מעות מפ' ישראל וגם תביא לו הריבית היא סברא נכונה ואין נפתל ועקש וכל מה שהקשו על תשו' רש"י זו ליכא מינה תברא כיע"ש נר' דהיינו דוקא באומ' הלוה לשליח ישראל לוה בריבית מישראל חבריה ומהטעם שכתב הרב דחשבינן ליה כאלו השליח לוה לעצמו כיון שאינו שלוחו של לוה והוא לא לקח בריבית אלא בחושבו שההלואה היתה למשלחו לא לו אבל האמת הוא שהשליח לוה וחוזר ומלוה אותם למשלח והמשלח אינו נותן הריבית למי שהלוה לו אלא למי שהלוה לשלוחו דזה מותר גמור כדאמרינן שרי ליה לאיניש למימר לחבריה הילך ד' ואוזפיה לפ' זוזא. אמנם אם המלוה נתן לישראל חבריה להלוותם בריבית והשליח עשה שליחותו בזה מבואר מדברי הרב משנה למלך ז"ל לעיל ד"נ ע"ג דכל כי האי גוונא אסור ומוציאין מיד המשלח שכתב שם וז"ל ויש להסתפק לדברי הרשב"א ז"ל שכתב בתשו' על אפטרופא של אלמנה ויתום גדול שהלוה בריבית שאין היורש והאלמנה חייבים להחזיר לפי שהם לא התנו כו' בריבית ע"י שליח היכי לדיינו דייני אי דמי לאפטרופא של אלמנה או לא בעג"ת כתב דלהרשב"א כל ריבית ע"י אחר אינה יוצאה בדייניו ואין דבריו נראין לי משום דדוקא כשבעל הממון אינו אומר שילוה האפטרופא בריבית אלא שהאפטרופא מדעתיה מלוה בריבית בזה הוא דקאמר הרשב"א דאינו חייב להחזיר כו' דדמי לגוזל ומניח בפניהם דפטורים מלשלם אבל באומר שילוה מעותיו בריבי' והשליח עשה שליחותו אפשר דלגבי גזל כל כה"ג מוציאין ממנו ואפילו אם תמצא לומר דגבי גזל אפי' אמר לו לגזול והלך וגזל ונתן למשלח ואכל שאינו חייב לשלם מ"מ גבי רבית שא"ל שילוה מעותיו בריבית ובממוניה עשה השליח איסורא הו"ל כאלו המשלח הלוה ופשיטא שחייב להחזיר וסיים הרב ולענין הל' ריבית על ידי שליח אליבא דכ"ע חייב המשלח להחזיר ואפילו שלא אכלו יע"ש וטעמו מבואר דהכא לא שייך למימר דהוי ריבית הבא ע"י

שליח ומותר כדינו של רש"י ז"ל דהכא השליח עצמו הוא המלוה והוא הלוקח הריבית ואע"פ שאינו לוקחו לעצמו אלא למשלח הו"ל כמלוה לחבירו מעות ע"מ שיתן הריבית לפ' אחר דאסור גמור הוא כמבואר בש"ע י"ד סי' ק"ס ס"ד דהוי רבית קצוצ' ומשו"ה כתב הרב דיוצאה בדיינין אך במה שנסתפק הרב גבי גזל אם אמר לגזול והלך וגזל ונתן למשלח אם מוציאין מיד המשלח או לאו ק' טובא דאמאי לא מפשט פשיטא ליה דפטור כיון דקי"ל דאין שלד"ע כל היכא דשליח בר חייובא לרבינא ואי בעי עביד ואבעל"ע לר"ס דמטעם זה אמרו בגמרא שם בפ"ק דמציעא ד"י ע"ב אלא מעתה האומר לאשה ועבד צאו גנבו ה"נ דמחייב שולחן כו' הרי מבואר בהדיא דגבי גזל נמי פטור להחזיר המשלח וכעת צ"ל.

**ודע** שהרב מהר"י אלגאזי בס' קהלת יעקב בתוספת דרבנן אות אלף סי"ה כתב וז"ל כתב הסמ"ע בח"המ סי' קצ"ב ס"ק יו"ד דהא דאמרינן אין שליח לד"ע והמשלח פטור מלשלם היינו כשיש לשליח לשלם אבל אם אין לשליח לשלם אז המשלח חייב. וראיתי להרב תוספת יום טוב בשלהי פרק המפקיד שהשיג עליו מהא דאמרינן פ"ק דמציעא ד"י ע"ב האומר לאשה ולעבד צאו גנובו לי אע"ג דהשתא לית להו לשלומי כיון דבני חיובא נינהו לכשיהיה להם לא נתחייב שולחן דשמעינן בהדייא אע"ג דאין לשליח לשלם לא מחייב המשלח עכ"ל והוא לא ראה שאף הב"ח בסי' רצ"ב ס"ו והרב ש"ך שם סק"ד הקשו כן להסמ"ע והרב ש"ך שם יישב דברי הסמ"ע הללו משם אביו ותמצית דבריו דהסמ"ע לא כת' דכשאין לשליח לשלם המשלח חייב אלא דוקא גבי שליחות יד דגלי רחמנא ביה דיש שליח לד"ע והמשלח חייב אבל לשאר איסורין שבתורה דקי"ל אין שליח לד"ע בכהנהו ודאי המשלח פטור אף אם אין לשליח לשלם וטעמו דכיון דבשליחות יד חידוש הוא שחידשה תורה דיש שליח לד"ע והמשלח חייב משא"כ בכל התורה כולה אית לן למימר גבי שליחות יד תפסת מועט תפסת דדוקא היכא דאין לשליח לשלם הוא דאמר רחמנא דיש שליח לד"ע לחייב למשלח אבל כשיש לו לשליח לשלם וידע באיסור והוא בר חיובא לית לן למימר דאפי' הכי המשלח חייב אלא ככה"ג הוי דין שליחות יד כשאר איסו' דאין שלד"ע והמשלח פטור את"ד יעש"ב ולפי דבריו הכי נמי גבי טביחה ומכירה דקי"ל דיש שלד"ע כמו שפסק רבינו בפ"ג מה' גניבה ד"י ועיין להטור והש"ע בח"מ סי' ש"ן ובסמ"ע וש"כ שם אם הטובח יש לו לשלם וידע באיסור והוא בר חיובא השליח חייב ולא המשלח כיון דחי' הוא שחידשה תורה גבי טביחה דיש שלד"ע משא"כ בכל התורה וצריך להתיישב בזה ודוק.

**ודע** דבסוף פ' חלק דקי"א ע"ב ע"מ ששנינו במתני' דאנשי עיר הנידחת אינן נהרגין

עד שיהיו מדיחיה מאותה העיר אמרו בגמ' ת"ר יצאו אנשים בני בליעל כו' יצאו הן ולא שלוחן כו' יושבי עירם ולא יושבי עיר אחרת כו' ופרש"י הן ולא שלוחן שאם הודחו ע"י שליח הרי הם כיחידים שהם בסקילה וממונם פלט עכ"ל ומשמע לכאורה דשלוחן דקאמר בברייתא היינו מאנשי עיר הנידחת עצמה שהמדיחין לא דברו הם עצמן אלא שלחו לדבר בשמם והודחו דאי שלוחן הם מעיר אחרת הרי נתמעטו ממילת יושבי עירם ולא יושבי עיר אחרת ולמה לן למעוטינהו משום הם ולא שלוחן אלא ודאי דשלוחים אלו הם מעיר הנידחת עצמה ואפ"ה ממעטינן להו הואיל ולא הדיחו מפי עצמן אלא מפי אחרים.

**וראיתי** להרב פרי חדש בביאורו לה' ע"ז פ"ד ד"ב הביא הך ברייתא דדריש יצאו הן ולא שלוחן ומ"ש רש"י על זה וכתב וז"ל ואע"ג דקי"ל אין שלד"ע והו"ל כאלו הדיחו הם מעצמם מ"מ גזרת הכתוב הכא שאינה נעשית עיר הנידחת ע"י שליח ותימה על הר"מ שהשמיט זה ואולי סבור הרב דהך ברייתא אתייא כס' שמאי הזקן דהאומר לחבירו צא והרוג את הנפש דשולחן חייב משום דיש שלד"ע וכדאיתא בפ' האיש מקדש אבל לדידן דקי"ל דאין שלד"ע הו"ל כאלו הדיחו הם מעצמם ואינו מחוור עכ"ל.

**והנה** במה שכתב דהכא גזרת הכתוב דאינה נעשית עיר הנידחת ע"י שליח תמה עליו בס' שער המלך שם דא"כ אשכחן ג' כתובים הבאים כאח' מעילה וטביחה ועיר הנידחת דגלי קרא בהו דיש שלד"ע ולכ"ע אין מלמדין ואמאי לא אשכח תלמודא בפ' האיש מקדש כי אם ב' כתובים והוצרך לומר דלמ"ד ב' כתובים הבאים כא' מלמדים גלי רחמנא בשחוטי חוץ הוא ולא שלוחו לימא דהא איכא ג' כתובים בההיא דעיר הנידחת דיש שלד"ע מדאינו נעשה עיר הנידחת ע"י שליח יע"ש ולע"ד לא ק' דהרב פ"ח לא קאמר דגזרת הכתוב הוא שיהא נחשב שליח עיר הנידחת שליח של המשלחו אלא גזרת הכתוב הוא שלא ידיחו אותה בשם אחרים אע"פ שאינן נחשבים כשולחן ס"ס הרי הדיחו אותה בשם אחרים וזהו שלא כתב הרב פ"ח דגזרת הכתוב הוא שיהיה שליח עיר הנידחת שלד"ע אלא שלא יהיה ע"י שליח כלומר שלא יהיה הדחתן בשם שליחות פ' אמר שתעבוד ע"ז ואם האמת כן אין זה ענין להההיא דמעי' וטביחה דגלי קרא דיש שליח לד"ע דהכא בין אם נאמר דיש שלד"ע והמשלח חייב בין אם נאמר דאין שלד"ע והשליח חייב כל שהמדיחין מדיחין אותם בשם אחרי' ולא בשם עצמן אינה נעשית עיר הנידחת ועל מ"ש עוד הרפ"ח ליישב דברי רבינו שהשמיט דין זה דהן ולא שלוחן דסובר רבינו דהך ברייתא אתיא כס' שמאי הזקן דס"ל דיש של"ע תמה עליו הרב הנז"ל דא"כ קשה טפי דכיון דישלד"ע אמאי אינה נעשית עיר הנידחת נימא שלוחו של אדם כמותו

והו"ל כאלו הדיחו המשלחים בעצמן אלא עכ"ל דגזרת הכתוב הוא הכא דאינה נעשית ע"י שליח וכיון שכן מהאי טעמא נמי לוקמא להך ברייתא אליבא דהלכתא ואין שלד"ע אלא דגזירת הכתוב הוא הכא דאינה נעשית עיר הנידחת ע"י שליח עכ"ל.

**והא** נמי ל"ק דהרב פ"ח ליישב דעת רבינו שהשמיט דין זה דהן ולא שלוחן ששנינו בהך ברייתא הוצרך לומר דס"ל דהך ברייתא אזלא דלא כהלכתא ולהכי עכ"ל דגזרת הכתוב הוא גבי עיר הנידחת לומר דאין שלד"ע ולהכי השמיטה כיון דאזלא דלא כהלכתא אמנם אי מפרשי' לה דאזלא כהלכתא דבעלמא קי"ל אין שלד"ע והכא גבי עיר הנידחת גלי קרא דיש שליח לד"ע הול"ל בפרק האיש מקדש דאיכא ג' כתובים לומ' דיש שליח לד"ע ומדלא קאמר הכי ש"מ דתלמודא מפרש הך ברייתא דאזלא כשמאי הזקן ודלא כהלכתא ולהכי השמיטו רבינו עוד הביא מו"הר שם שמצא בשיטה מקובצת מכ"י על מסכת סנהדרין בשם נכדו של הר"י משנץ ז"ל וז"ל יצאו הן ולא שלוחן י"ל שליח מעיר אחרת ואשמועינן דלא תימא שלוחו של אדם כמותו וחשיבי כאנשי אותה העיר וכתב עליו מו"הר וז"ל וקשה לי טובא דכיון דבכל התורה קי"ל דאין שליח לד"ע משום דב' כתובים הבאים כאחד אין מלמדין וא"נ מקרא דהוא בשחוטי חוץ א"כ אמאי אצטריך קרא לבני עיר הנידחת יצאו הן ולא שלוחן לאשמועינן דל"ת שלוחו של אדם כמותו וחשיבי כאנשי אותה העיר הא כיון דאין שלד"ע ודאי דחשיבי מדיחי מעיר אחרת ויש ליישב בדוחק כו' יע"ש.

**ולע"ד** אין ספק דלפי פי' זה שפירש הר"ש משנאץ מה שאמרו בברייתא יצאו הן ולא שלוחן לאו ממשמעות מילת יצאו דרשו הן ולא שלוחן דשפיר איכא לפרושו יצאו הן או שלוחיהן כיון דשלוחו של אדם כמותו אלא דתנא דברייתא קאמר דהאי יצאו היינו דוקא הן עצמן ולא שלוחן מעיר אחרת מאחר דקי"ל בכל התורה אין שלד"ע והו"ל שלוחין אלו כאלו מעצמן באו מעיר אחרת להדיחן ולא שלחו מעיר הזאת להדיחן וכיון דבעי' שיהיו מדיחיה מקרבה וידיחו את בני עירם הרי אין כאן ספק מדיחין מעירם באופן שדרשה זו דיצאו הן ולא שלוחן לאו מיתורא דמילת יצאו או ממשמעות מילת יצאו דרשו כן אלא מדקי"ל בכל התורה כולה אין שלד"ע דרשו כן וכן ראיתי להרמ"ה בשיטתו הנדפסת מחדש בהדייא שכתב וז"ל הן ולא שלוחן שאם עשו שליח שלא מאותה העיר לדבר באזני אנשי העיר להדיחן אינה נעשית עיר הנידחת דאין שלד"ע ובעינן מדיחיה מאותה העיר וכן שלחו אשה או קטן מתוך העיר לדבר באזני אנשי העיר להדיחן אין כאן מדיחים דאנשים בעינן וליכא יע"ש.

**וראיתי** להרב שער המלך שם בפ"ז מה' מעי' דנ"ד ע"ג שעמד ע"ד התוס' דפ"ק דמציעא

ד"ה כהן דאמר לישראל קדש לי אשה גרושה כו' ובמ"ש על דבריהם הרב מוצל מאש סי' ל"ה דאפשר דס"ל להתוספו' דלרבא דאמר קידש אינו לוקה אפי' איסורא דרבנן ליכא וכתב עליו ומאד אני תמיה עליו איך אשתמיט מיניה סוג' דפ' משוח מלחמ' דמ"ד דתנו רבנן אשר ארש אשה ולא לקחה פרט אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ואמרי' עלה לימא דלא כר"י הגלילי דאין כר"י הגלילי הא אמר הירא מעבי' שבידו ומשני אפי' תימ' ר"י הגלילי כדרבא דאמ' רבא קידש אינו לוקה עד שיבעול יע"ש הנה מבואר יוצא מסוג' זו דהא דאמר רבא אינו לוקה לאו דוקא אלא אפי' איסורא דרבנן ליכא וכמו כן עמד מתמיה על דברי התוס' דפ"ק דיבמות ד"י ע"א ד"ה לר"י כו' דמבואר מדבריהם דס"ל דאיסורא דרבנן איכא היפך סוגיי' דפ' משוח מלחמה והניחה בצ"ע יע"ש ולכאורה היא תמיהא גדולה.

**ואולם** לע"ד יש ליישב דמ"ש בפרק משוח מלחמה כרבא דאמר רבא קידש אינו לוקה אין הכוונה לומר דכיון דאינו לוקה אפי' איסורא דרבנן ליכא אלא הכונ' לומ' דכיון דאינו לוקה אין כאן על מי שקידש איסורא דרבנן דאיתיה בתקנתא ע"י שיגרשנה בגט וכשגיר' פקע איסורא דרבנן מיניה ולהכי אינו חוזר מעורכי מלחמה על איסור דרבנן כיון דבידו לתקן ולשלוח גט לאלמנה או לגרושה שקידש דכעין זה כתב רש"י בפ' משוח מלחמה דמ"ד ע"ב על מ"ש בגמ' מאי איכא בין ר"י לר"י הגלילי איכא בינייהו עבירה דרבנן כמאן אזלא הא דתנייא סח בין תפי' לתפי' עבירה היא בידו וחוזר עליה מעורכי מלחמ' כמאן כר"י הגלילי ופי' רש"י עבירה היא בידו אם לא חזר ובירך דהכי אמרינן במנחות סח מברך שתיים לא סח מברך אחת עכ"ל הרי אע"ג דכשסח עבירה דרבנן בידו וחוזר עליה מעורכי מלחמה לר"י הגלילי כשחזר ובירך תיקן העבירה ואינו חוזר הכא נמי אם קידש ולא בעל אע"ג דעבירה דרבנן בידו אם גירשה או אסרה עליו בקונם שלא לבא עליה נתקן האיסור והיינו דקאמר כדרבא דאמר קידש אינו לוקה דאם היה לוקה לא היה נתקן האיסור בגירושין כיון שחייב מלקות על לאו שעבר מה שאין כן לרבא כיון דליכא אלא איסורא דרבנן גזירה שמא יבא עליה ואיתיה בתקנתא אין כאן עבירה לחזור מעורכי המלחמה כנלע"ד.

**עוד** ראיתי להרב הנז' שם דנ"א ע"א שכתב וז"ל עוד הקשה מוהר"י אלפאנדרי דלפי תי' הראשון של תוס' משמע דלעולם חלין הקידושין דאי אין שליחות לא לקי כהן והוא תימא דאי אין שליחות איך חלין הקידו' וכי ראובן שקידש אשה לשמעון בלי שעשה אותו שליח יש ממש באותן קידושין כו' ומלבד מ"ש ע"ז הרב שער המלך אפשר עוד לומר דהתוספות ז"ל ס"ל כסברת מוהריק"ו שורש ל' שמצא כתוב לאחד מהרבנים הראשונים

שהכניסו ספק בלבנו בבן י"ב שנה שקידש לו אביו אשה שצריכה גט שמצינו שזכין לאדם שלא בפניו ועוד מאחר שלא מיחה עד י"ג שנה וחצי מאן לימא לן דלא ארצוי' ארציה קמיה ושתק וקיבל ואח"ך חזר בו עכ"ל ומוהראנ"ח ח"א סי' ע"ז כתב שמצא כן בספר אחד ומוהר"י מינץ הסכים עמו ועיין למוהר"י אלפאנדרי בס' מגיד מראשית סי' ג' כתב דלדעת זו לאו דוקא קטן אלא ה"ה גדול שקידש לו אחר אשה בלי ידיעתו דזיל בתר טעמא יע"ש.

**ואולם** מרן ב"י בא"ה סי' מ"ג כתב ע"ש מהריק"ו שורש ל' דקטן בן י"א שנה שקידש לו אביו אשה שצריכה גט לדעת קצת הפוסקים ודבריהם תמוהים הם עכ"ל ובתשו' בדיני קדושין סי' ז' למוהר"י ן' ציאח ושם תשו' אחרת למרן שתמה על דברי מוהרי"קו הללו מסוגייא דפרק האיש מקדש דמ"ה ע"א בעובדא דהנהו בי תרי דהוו יתבי תותי ציפי כו' ומדברי כל הפוס' שם ועיין למרן החבי"ב ח"אה סי' מ"ג הגב"י אות י"א ציין כמה פוסקי' שעמדו על דברי מוהרי"קו הללו יע"ש וכולם לא ראו דברי ר"י בר יאודה הללו שהזכיר מוהרי"קו בשורש ל' על מקומם כי אם הדברים שהביא מוהרי"קו לבד ומפני כך עמדו מתמיהין הרבה על דבריו וגם יחסו בדעתו דס"ל דמי שקידש אשה לחבירו בלא דעת חבירו ושליחותו ושמע ושתק שהיא מקודשת גמורה יע"ש.

**אמנם** עתה נדפס ספר הפרדס לרש"י וכתוב שם בדכ"א ע"ד ששאל ר' נתן בר מכיר לר"י בר יאודה על קטן בן עשר או בן י"א שנה שקידש לו אביו אשה אם ימאן הקטן בקידושי אביו אם צריך גט או לאו והשיב לו אף כי הגאון התיר אע"פ כן בעניותינו צריכא גט כי מצינו בכל התורה כולה שזכין לאדם שלא בפניו וזה גלוי שזכות הוא לאדם שמקדש לו אשה הוגנת כו' ובכל ענין אין לומר שאין לו זכות שאם לא תיושר בעיניו הרשות בידו לגרשה ולישא אחרת ואם ישרה בעיניו יקיימנה.

**ועוד** בכ"מ החמירו חכמים בספק אשת איש שבכ"מ ששנינו חולצת ולא מתייבמת היינו משום ספק אשת איש ולחומרא אע"ג דפסלינן לה מכהן ועוד בדבר זה שלא מיחה בקידושין עד י"ג שנה וחצי מאן לימא לן דלאו ארצויי ארצי קמיה אחר שגדל ושתק וסבר וקביל ולאחר מכאן חזר בו ואין חזרתו חזרה גמורה וצריכה הימנו גט ועוד שלא יהיו בנות ישראל הפקר ובכל ענין אין לפקפק באיסור א"א ואם נפשך לומר נתרצה האב אמרינן נתרצה הבן לא אמרינן יש להשיב דהא לא משתעי אלא בגדול שקידש לו אביו אשה שלא מדעתו ורגלים לדבר דבגדול משתעי מדפריך ואמר דילמא שוויה שליח ואי בקטן הא אין שליחות לקטן ועוד ראיה לדבר דתפסי קידושי האב לבנו הקטן דזה אחד מן הדברים שחייב האב למולו ולפדו' וללמדו תור' וללמדו אומנו' ולהשיאו אשה והנך

בקטן שהוא בן ט' שראוי לביאה ועוד ראיה אחרת דבקטן מיירי מדאמרי' חייב אדם ליטפל בבנו עד י"ג שנה מכאן ואילך אומר ברוך שפטרני מעונשו של זה כדפטר מכאן ואילך מכלל דעד השתא בחייוב עליו כך השיבו רבותינו ע"ה והברכה עלינו בזכותם אבל ר' שלמה בר שמשון פוטרה בלא גט מראיה שאמרו במס' קידושין וכן קטן שקידש אע"פ ששיגר סבלונו' כו' ואף הרב קלונימוס מרומי נ"ע פוטרה בלא גט ואין חששא באותן הקידושין ומראה ראיה בשאלתות דרב אחאי בס' הזהיר כו' ומצאתי ראיה בה"ג שקידושין של קטן לאו כלום הן דהכי מסקנא דמילתא קטן שקידש אין קדושיו קידושין ואין כתובתו כתובה ואם נשא אשה באותן קידושין והוליד בנים ועדיין לא הגיע לי"ג שנה ויום אחד אין קדושיו קידושין ואין כתובתו כתובה אבל בניו כשרים הם ונקראים על שמו ואם בא להוציא אין צריך ליתן גט וכשיגיע לי"ג שנה ויום אחד יחזור ויקדש ויכתוב כתובה אחרת ואין לשהות אשתו בלא כתובה וקידושין לאחר י"ג שנה מפני שכתובה ראשונה אין משתעבדים בה נכסים ואם בא עליה לאחר י"ג שנה ויום אחד אע"פ שלא קידש ולא כתב לה כתובה אחרת ומבקש לגרשה צריכה גט שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות וקנאה בביאה ע"כ ומהכא מצינא למידק מדקאמר לכשיגיע לי"ג שנה ויום א' יחזור ויקדש מכלל דאותן קידושין הראשונים שקידש בעודו קטן ולא כלום הם שלא קנאה בביאה ואינה צריכה הימנו גט על אותן קידושין הראשונים כשלא קידשה לאחר י"ג שנה ולא בביאה עכ"ל ספר הפרדס לרש"י.

**מבואר** יוצא מתשו' הלזו דדעת ר"י בר יאודה לחלק בין קידושי האב לבנו הקטן לקדושי האב לבנו הגדול דקידושי האב חשיב זכות לבנו הקטן אבל לא לבנו הגדו' דדייק ונסיב וגם לגבי קטן אמרי' שנתרצה כי היכי דאמרי' באב לא כן בגדול דשמא נתרצה האב אמרינן שמא נתרצה הבן לא אמרינן ובכן סרו תלונות הרבנים הנ"ל מעליו אלא שסברא זו דחאוה שלשת הרועים הר"ש בר שמשון ורבינו קלונימוס מרומי ובעל הלכות גדולות ז"ל.

## הלכה ו

שורש איסורין שאין להם ביטול וכן **פרוטה שנתערבה בכיס כו' לא מעל עד שיוציא את כל הכיס**. ע"כ. וכתב מרן בכ"מ וז"ל ג"ז משנה שם ופסק כחכמים והטעם שאין מעילה מן הספק לדעת חכמים הילכך לא מעל עד שיוציא האחרונה דאז הוי ודאי וא"ת ולבטיל ברובא וי"ל דדבר שיל"מ הוא א"נ מטבע חשיב ולא בטיל ע"כ עיין במ"ש הרמ"ל כאן בפרקין ולקמן בע"ה נעמוד על דבריו.

**ודע** שהר"ן בפרק א"צ ספוקי מספ"ל אי בדשיל"מ אזלינן בתר רובא שכתב שם וז"ל

אלא שאני חוכך הכא אי אזלינן בתר רובא בדבר שיל"מ כיון דקי"ל אפילו באלף ל"ב וסיים ואפשר דהתם שאני דאתחזק איסורא עכ"ל וקשיא לי טובא אמאי לא פשיט מר ספק זה מאותה שאמ' בפ"ק דביצה ד"ז ע"ב כי לא בדק אימור מאתמו' הואי וכמ"ש התוספות ואף הוא ז"ל הביא דברי התוספו' דמבואר דכל דלא אתחזק איסורא אזלינן בתר רובא אפילו בדבר שיל"מ כמו שיע"ש ואי תיקשי לך עיקר דברי הר"ן שם בפ"ק דביצה דבתחי' דבריו כתב דבדבר דלא אתחזק איסורא אזלינן בתר רובא אפי' בדשיל"מ ובסוף דבריו נראה דספו' מספ"ל וכתב ואיכא מאן דשרי אפי' ביום ראשון של ר"ה כו' משום דרובן של בצים לאו בני יומן נינהו ואזלי' בתר רובא כו' דמבוארים דבריו דאיהו ספוקי מספ"ל הא ודאי לא קשיא דהתם לא מספ"ל אלא אי רובן של בצים לאו בני יומן נינהו או לאו דאיהו ז"ל משמע ליה כסברת המרדכי דבצים הוו כדבר המתכבד בכל יום ולא הוו רובן מאתמו' ולכן כתב הדברים בשם יש מי שאומר דרובן של בצים לאו בני יומן נינהו. אכן הכא בפרק אין צדין דמשמע דפשיטא ליה כסברת יש מי שאומר דרובן של בצים לאו בני יומן נינהו וקמעייל נפשיה לספקא אי אזלינן בתר רובא בדבר שיל"מ בדבר דלא אתחזק איסורא קשה טובא אמאי לא פשיט ליה האי ספקא ממש"ל בפ"ק כמדובר ואפשר דההיא לא מכרעא ליה להר"ן ז"ל דאיכא למימר בפירוש אותה סוגיא דאף כי לא בדק מערב י"ט נמי דביצה אסו' מספקא דבדשיל"מ לא אזלינן בתר רובא אפי' בדבר שלא אתחזק איסורא וכי קאמר תלמודא התם כי לא בדק אימור מאתמו' הואי לאו למימרא דכי לא בדק איכא למיתלי דמאתמו' הואי ושרייא אלא הכי קאמר כי לא בדק אימור מאתמו' הואי ואסירא מספקא ונ"מ דאי אסירא ודאי דכל שנתערבה ביצה זו באחרות כולם אסורות דביצה שנתערבה באלף כולם אסורות אבל אי אסירא מספקא כל שנתערבה באחרות כולם מותרות לסברת ר"ת באותה ברייתא דמייתי תלמודא בפר"ק דביצה דקתני ואם נתערבה באלף כולם אסורות דקתני אודאי ולא אספקא וכמ"ש מרן ב"י בי"ד סימן נ"ז וס"ס ק"י יע"ש והתוס' דאזלי בשיטת ר"י דס"ל דאף ספק ביצה שנתערבה באחרות כולם אסורות הוצרכו ליישב ההיא דאמרינן לעיל כי לא בדק אימור מאתמו' הואי לפי שיטתו דלדידיה אין מקום ליישב כמ"ש דהא לדידיה אין מקום לחלק בין ביצה האסורה בודאי לאסורה מספק ובכן לדידיה שמעינן שפיר מאותה סוגיא דלעיל דבדבר דלא אתחזק איסורא אזלינן בתר רובא אפי' בדבר שיל"מ וכי תימא א"כ ספק ביצה שנתערבה באחרות לדעת ר"י תהיה מותרת כיון דאיכא רובא בדבר דלא אתחזק איסורא הא ודאי בורכא היא דספק ביצה שנתערבה באחרו' כיון דכשנפל הספק בביצה אסרינן לה דליכא אלא ספק שקול כשנתערבה אח"כ אע"ג דאיכא רובא דהיתרא הו"ל

איתחזק איסורא ולא אזלינן בתר רובא וכמבואר בדברי הרשב"א בתורת הבית.

**מיהו** הר"ן ספוקי מספק"ל בפירוש אותה ברייתא דפר"ק דביצה אי קאי אודאי כר"ת או קאי אספקא כר"י וכמ"ש הפ"ח בי"ד סימן ק"י ס"ק מ"ג ולהכי חוכך בדבר זה ג"כ אי אזלינן בתר רובא בדשיל"מ בדלא אתחזק איסורא ואי מפרשינן ההיא סוגיא דלעיל כמ"ש התוספות לדעת ר"י או כמ"ש לדעת ר"ת ואין ולאו ורפייה בידיה ודוק. וא"נ אפשר לומר דמה שהר"ן חוכך בדבר זה ולא פשיט ליה מההיא דפ"ק דביצה הוא משום דהכא גבי לוקח ביצים מהנכרי איכא למגזר שמא ילך לבתי דידהו למזבן דאז הו"ל קבוע וליכא טעמא דרובא כמ"ש הר"ן בפ"ק דביצה ואשכחן כי האי גזירה גבי בעלי חיים דחשיבי ולא בטלי דגזרינן אטו יקח מהקבוע כדאיתא בר"פ התערובות עלה דקתני מתניתין כל הזבחים שנתערבו בחטאות המתות ימותו כולם דפריך תלמודא ונכבשינהו כי היכי דניידי ונימא כל דפריש מרובא פריש ומשני רבא גזרה שמא יקח מהקבוע ומבואר מדברי התוספות שם עלה דמתניתין ובפרק ג"ה דצ"ה ד"ה ה"נ דאף בפירש א' מהם ממילא מהרוב אסור גזרה שמא יקח מהקבוע ולזה הסכים הרא"ש שם בפרק ג"ה ובנו הטור בי"ד סימן ק"י יע"ש. ואף שהר"ן שם בפרק ג"ה דתשי"א נראה שנוטה דעתו לס' ר"ת דכל דפריש ממילא לא גזרינן שמא יקח מהקבוע אפשר דלענין הלכה למעשה חוכך לסברת ר"י בעל התוס' דאף בפירש ממילא אית לן למיגזר שמא יקח מהקבוע ובכן מהאי טעמא כתב בפרק א"צ שהוא חוכך אי אזלינן בדשיל"מ דחשיב דאפי' באלף ל"ב דאע"ג דלא אתחזק איסו' אפשר דאיכא למיגזר אטו שמא יקח מהקבוע כי היכי דגזרינן גבי ב"ח דחשיבי ולא בטילי וכמדובר והשתא מש"ה לא פשיט מר ספקו הלז מסוגיא דפ"ק דביצה דאזלינן בתר רובא בדבר דלא אתחזק איסורא גבי ביצה הנמצאת בקינה של תרנגולין דליכא למגזר אטו שמא יקח מהקבוע משא"כ הכא וכמדובר.

**ואם** כנים אנחנו בזה בכונת דברי הר"ן הנה ממילא עלו ובאו מן הישוב כל מה שהקשה הרב התנא על דברי הר"ן הללו בספר מש"ל כאן בפרקין ותחי' דבריו הוקשה לו למה זה מעייל הר"ן נפשיה לספקא אי אזלינן בתר רובא בדבר דלא אתחזק איסורא בדשיל"מ ואמאי לא פשיט לה מהא דפריך בפרק התערובות ונכבשינהו כי היכי דניידי ונימא כל דפריש מרובה פריש הרי דאף באיסו' דאין להם ביטו' אזלינן בתר רובא משום דלא אתחזק איסו' ולזה נדחק לומר דס"ל להר"ן דיש חי' בין דשיל"מ לשאר איסורים דאין להם ביטו' ובדשיל"מ דוקא הוא דמספק"ל דלא אזלינן בתר רובא עכ"ל יע"ש ודבר זה לא ניתן ליאמר לק"ד דהא כל חיליה דהר"ן דחוכך בדשיל"מ אי אזלינן בתר רובא אינו אלא מדאשכחן שהחמירו בו ואמרו שאפי' באלף ל"ב וא"כ כל דאשכחן בשאר איסורין

שאין להם ביטו' אפי' באלף דאזלינן בהו בתר רובא מה מקום יש לחלק בין דבר שיל"מ לשאר איסורים.

**וע"פ** האמו' בכונת דברי הר"ן ליכא מינה ראיה שהיא גופה קא מספ"ל להר"ן אי גזרינן שמא יקח מהקבוע הכא גבי דשיל"מ כי היכי דגזרינן התם וכמדובר תו ק"ל להרב ע"ד הר"ן מההיא דתניא בתוספתא דדמאי פ"ג מצרפים פירות ח"ל על פירות שנה שניה כדי שירבו על פירות ג' לפוטרן ממעשר שני וכן מצרפים פירות על פירות ג' כדי שירבו על פירות ד' לפוטרן ממעשר עני וכן מצרפין פירות ח"ל על פירות של ערב שביעית כדי שירבו על פירות שביעית לפוטרן מן הביעור ע"כ הרי דאזלי' בתר רובא לפטור הפירות ממעשר שני וממעשר עני ומן הביעור אע"ג דכלהו חשיבי דשיל"מ וה"נ הוקשה לו מאות' שאמרו בפ"ב דמציעא דכ"ו גבי מעות שנמצאו בהר הבית חולין דאזלינן בתר רוב שתא דמעות הנמצאים שם חולין אע"ג דמעשר שני בירוש' דשיל"מ הוא וה"נ אמרו בפ"ק דפסחים ד"י גבי תיבה שנשתמשו בה מעות חולין ומעשר שני אי רוב חולין חולין אי רוב מעשר מעשר יע"ש א"ד ז"ל.

**וע"פ** האמור בכונת דברי הר"ן ליכא תברא מחדא מינייהו למה שנסתפק הר"ן בפרק א"צ דשאני כל הני דליכא למיגזר בהו שמא יקח מהקבוע ולהכי אזלינן בהו בתר רובא משא"כ בלוקח בצים מהגוי דאיכא למגזר בהו אטו שמא יקח מהקבוע כמדובר. וכי תאמר אלי בלוקח פירות מן השוק בשנה ג' או רביעית או של שביעית הרי איכא למיגזר שמא ילך לבית המוכר ואז הו"ל קבוע וליכא רובא ואפ"ה התירו לקנות מן השוק ולא גזרו שמא יקח מהקבוע ואמאי לא פשיט הר"ן עיקר סברתו מהתם דאזלינן בתר רובא ולא גזרינן שמא יקח מהקבוע הא לא קשיא דאיכא למימר דבדמאי ושביעית הקלו ולא גזרו שרוב עמי הארץ מעשרין הן ונזהרים מפירות שביעית וכ"כ הראב"ד בפ"א מה' מעשר שני די"א דבדמאי אזלינן בתר רובא אף בדשיל"מ יע"ש ואף בפירות שביעית נמי הקלו מה"ט כמ"ש התוספות בפ"ב דכתובות דכ"ד ע"א ד"ה שלי חדש ובפרק עד כמה ד"ל ד"ה מתני' יע"ש ועוד דפירות שביעית לענין הביעור דשני חשיב דשאל"מ לכ"ע וכמ"ש הראב"ד ברפ"ז מה' שמיטה ויובל וא"כ איכא למימר דלפוטרן מהביעור דקתני בברייתא היינו מהביעור השני ואף לביעור הראשון ס"ל לר"א ור"י דפירות שביעית אית להו ביטו' כשאר איסורים בנ"ט ולא חשיבי דשיל"מ וכמ"ש הראב"ד שם ואיכא למימר דהך ברייתא אתיא כר"א ור"י באופן שדברי הר"ן נקיים המה מכל תלונות הרב לפי האמור ומדובר.

**ובמ"ש** עוד מרן כ"מ דמטבע חשיב ולא בטיל מדאורייתא וה"נ דשיל"מ לדעתו לא

בטיל מדאורייתא תמה עליו הרב מש"ל מהיכן שמיע ליה כן וכבר עמדו ע"ז ג"כ הרב ברכת הזבח בחי' למעילה סוף פ"ב ע"ד התוס' שם שנראה מדבריהם כמ"ש דמטבע חשיב ולא בטיל מדאורייתא שהק' כן דמהיכן שמיע להו כן וכן הק' הפ"ח בי"ד סימן ק' סק"ג יע"ש וע"ע להתוס' בפרק מרובה דס"ט ד"ס כל הנלקט שכתבו בהדיא דשיל"מ דאסו' אינו אלא מדרבנן יע"ש אך מדברי התוספות פ"ק דמציעא ד"ו ד"ה קפץ משמע דבריה דלא בטלה משום דבר חשוב הוא מן התורה ועיין בש"מ שם שכתב דכונת התוס' דאע"ג שאינו אלא מדרבנן יש בידם לבטל ד"ת יע"ש ועיין למרן החבי"ב בי"ד סימן ק"א הגב"י אות ל"ח ובספר פלתי שם ר"סי ק' יע"ש.

**ואת** זה ראיתי למרן מלכא מהרח"א בספר עה"ת פרשת ויקרא די"ב ע"א שכתב דמאחר שחכמים אמרו דמטבע ודשיל"מ לא לבטלו ממילא מעל מן התורה ומביא אשם מעילה דומה למ"ש בפרק הנזקין ופסקו הר"ם במז"ל בפי"ח מה' מע"הק גנב והקדיש ושחט אחר בחוץ חייב כרת אף שיאוש כדי לא קני אוקמוה רבנן ברשותיה לחייבו כרת ה"נ מאחר שאמרו רבנן שאין לו ביטו' מביא אשם מעילה עכ"ל ודבריו תמוהים שאם מן התורה מטבע ודשיל"מ בטלי ברובא ולא מחייב בקרבן היכי אתו רבנן ואמרי דלא בטיל ומחייביה ליה בקרבן מעילה וקמייתי חולין בעזרה והא אין כח ביד חכמים לעקור דבר מן התור' בקום עשה אלא בשב ואל תעשה כדאיתא בפ' האשה רבה ד"ץ וההיא דפ' הנזיקין דאמרו אוקמוה רבנן ברשותיה כי היכי דליחייב עליה כרת לאו ראיה היא כלל שכבר כתבו התוספות שם דמשום הפקר ב"ד נגעו בה וכדאמרינן בפ' האשה רבה דהפקר ב"ד הפקר וממילא מיחייב כרת אבל בעלמא אין כח ביד חכמי' לעקור דבר מן התורה בק"ע וזה ברור ומדברי התוספות בספ"ב מבואר כן היפך דברי הרב וצ"ע וע"ע בדברי הרב שם בסוף הספר דקמ"ב ע"ב ובס' פלתי לי"ד רס"ק ולכאורה עלה על דעתי ליישב דברי מרן כ"מ בדוחק דמ"ש דמשום טעמא דמטבע חשיב ולא בטיל ומשום דשיל"מ מיחייב במעילה לאו בקרבן מעילה דאורייי' אלא במעילה דרבנן ולחייבו הקרן על דרך שאמרו בריש מעילה ד"ב מאי מועלין בהן מדרבנן וכמ"ש רבינו בפ"א מהלכות מעילה ה"ו ובפ"ו ה"ב ואע"פ שלא פירש דבריו מרן ז"ל דמדרבנן קאמר כיון שהדבר ידוע דהאי מילתא דמטבע חשיב ולא בטיל וכן דשיל"מ אינו אלא מדרבנן לא הוצרך מרן ז"ל לפרש דממילא משתמע כמובן.

**מיהו** הא ודאי בורכא היא מאחר דמדברי התוס' במעילה מבואר דס"ל דמדאורייתא מטבע חשיב ולא בטיל אלו היה כונת מרן לומר דמדרבנן הוא דלא בטיל כל כי האי הי"ל לפרשו ועוד דמדבריו ספ"ה מה' נדרים הט"ז משמע דס"ל דדשיל"מ מדאורייתא

לא בטיל שכתב שם דטעמא דגבי אוסר פירותיו על חבירו בנדר וכן גבי פירות תרומה דאמרינן דאסור בגדוליהן אפילו בדבר שזרעו כלה דאיכא טעמא דזה וזה גורם משום דהוו דשיל"מ וחמירי כהקדש יע"ש ומבואר מדבריו שם דאסורין מדאורייתא לדעת רבי' וכבר עמד על דבריו שם ידידינו הח' השלם והכולל עצ"ור כמוהר"ש סורנאגה נר"ו בס' פרשת הכסף שם יע"ש ואיברא שיש מקום שם לומר בדברי מרן דמדרבנן קאמר וקאי אפירות תרומה דוקא ולא אאוסר פירותיו על חבירו דאסיר מדאורייתא וכמבואר שם יע"ש שוב ראיתי בספר צאן קדשים בחי' למעילה שכתב ע"ד התוספות שחסר לשון בדבריהם וכצ"ל וי"ל דמעי' מדרבנן קאמר א"נ וכו' וכתב שכן מצא כתוב בספרי ישנים בדברי התוספות ועפ"ז העלה מן הישוב ג"כ דברי מרן כ"מ דמדר' קאמר דחייב במעילה וכמדובר והן דברים המתיישבים על הלב.

**ועיין** בספר פלתי בי"ד רס"י ק' דף קכ"ד שיישב עוד דברי מרן והתוספות ולעיקר קושיית התוספות שהק' אמאי לא בטיל פרוטה זו בשאר פרוטות עיין בפ' משילין דאמרינן איסורא בטיל ממונא לא בטיל והנה הרב מ"ל רצה להביא ראיה דמטבע לא בטיל מדאו' מאותה שאמרו בפ' הוציאו לו דנ"ה דטעמא דר"י דאמר דלא היו שופרות לקיני חובה הוא משום חטאת שמתו בעליה ודאי ופרש"י דהולכות לים המלח ואם איתא דמטבע יש לו ביטו' אמאי פוסלות אותם לבטלה ברובא עיין בספר עדות ביעקב בלקוטיו סימן קל"ח וע"ע בספר פלתי בי"ד ריש סימן ק' דקכ"ד ע"ב ומשם הרב כמהר"י אלפ'אנדארי הביא עוד ראיה מאותה ששנינו המפרי' מעות לנזירותו לא נהנין ולא מועלין ופרש"י משום דבכל מנה מצי למימר זה הפריש לשלמים ואם איתא ניזיל בתר רובא ורוב המעות יש בהן מעילה עכ"ל.

**ואת** זה ראיתי בקונט' גט מקושר להרב מהרי"ט אלגאזי נר"ו דע"ד ע"ב שכתב דראיית מוהרי"א הלזו אינה ראיה משום דענין ביטול ברוב לא נאמר אלא בדבר שהיה ניכר בפ"ע תחילה ואח"ך נתערב אבל בדבר שתחילת ביאתו לעולם הוא מעורב לא בטיל והביא ראיה לדבר ממה שדקדקו התוס' בקושייתם במעילה להק' בחלוק' דנפלה פרוטה של הקדש לכיס ולא אחלוקה באומר פרוטה בכיס זה הקדש והביא דברי המרדכי בחולין דתש"ה ע"ב סי' תשל"ז שכתב וז"ל א"נ ליכא למימר ביטול ברוב אלא בדבר שהיה ניכר בעצמו תחילה ואח"ך נתערב אבל בדבר שתחילת ביאתו לעולם הוא מעורב ליכא למימר דבטיל עכ"ל וכתב עוד דלפי דעת הרבנים הנז' דלא משמע להו לחלק בהכי יש להביא ראיה דמטבע חשיב ולא בטיל מן התורה מאותה ששנינו בנזיר דכ"ד גבי סיפא דהך מתני' דהמפריש מעות לנזירותו דקתני מת והיו לו מעות סתומי' יפלו לנדבה כו' ופריך

התם והלא דמי חטאת מעורבים בהם ומשני אמר ר"י הל' היא בנזיר ר"ל אמר לכל נדריהם ונדבותם אמרה תורה מותר נדר יהא לנדבה ע"כ ואם איתא דמטבע יש לו ביטול מאי פריך והלא דמי חטאת כו' הא איכא רובא דהיתרא דמעות עולה ושלמים הוא רובא לגבי מעות חטאת ומן התורה חד בתרי בטיל וא"כ אמאי אצטריך קרא לר"ל והלכה לר"י כיון דבלא"ה מן התורה חד בתרי בטיל אם לא דעכ"ל דה"ט דאצטריך קרא משום דמטבע לא בטיל מן התורה מיהו אי אמרי' דכל דבר שתחי' חלות איסורו הוא מעורב לא שייך בו ביטול אין כאן ראיה את"ד נר"ו. וראיתי להמרדכי גופיה בפ"ק דשבת דקע"א ע"א סי' רנ"ט שכתב דגיגית מלאה ענבים ובועטים אותם במקלות ושוהא שם היין מותר לעשות בברזא בשבת לשתות שהרי משקים הרבה יצאו בע"ש חוץ לענבים בגיגית ואפי' יוצא בשבת מן הענבים מתבטל הוא במשקים של היתר שכבר יצאו ולא דמי לדשיל"מ שיכול להמתין עד לאחר השבת דאפי' באלף לא בטיל דהני מילי כשהאיסור בעין בתחיל' ואח"כ נתערב בהיתר במינו אבל הני לא ניכרו מעולם אלא מעט מעט שיוצאין מתערבין שם עם המשקי' של היתר שיצאו מאתמול ואפי' עצים שנשרו מן הדקל בי"ט מותר להסיקן בי"ט ע"י שמרבה עליהם עצים מוכני' ומבטלן כיון דלית איסורא בעיניה אע"ג שהעצים מוקצין בעין הן וכן חבית מלאה ענבים כו' שמעט שיוצא בשבת מתערב ומתבטל עם היין שהיה כבר עכ"ל הרי שכתב דכל איסור שלא ניכר מעולם בפ"ע דמיד שיצא לעולם נתערב בהתר מתבטל הוא ואפי' בדשיל"מ דאין לו ביטול כל כי האי גוונא בטל הוא וזה נראה לכאורה היפך מ"ש בחולין דליכא למימר ביטו' ברוב אלא בדבר שהיה ניכר בפ"ע תחי' ואח"ך נתערב ויש לחלק וכמובן.

**שוב** ראיתי להרב מ"ל בפ"א מה' טומאת צרעת הי"ד שקיל וטרי בדברי המרדכי שבסו' חולין ועשה לו סמוכות לחילוק הנז' מאותה שאמרו בפ' בהמה המקשה דס"ט מהו לגמוע את חלבו כו' יעש"ב מיהו מדברי התוס' בפ' מרובה דס"ט ע"א ד"ה כל הנלקט שכתבו וז"ל וא"ת כי קאמר כל המתלקט הא לא היה מועי' למה שגידל אח"ך וי"ל דמ"מ מה שהיו יכולין לתקן היו מתקני' ועוד דשמא היה בטל ברוב ואע"ג דדשיל"מ אפי' באלף לא בטי' מ"מ מדאורייתא בטיל עכ"ל הרי דמשמע להו דאפי' בדבר שנתערב מתחי' ואינו ניכר מעולם אמרי' דבטי' ברוב אלא דספוקי מספ"ל וכתבו הדבר בלשון שמא ע"ש ובספר אסיפת זקנים שם כתוב וז"ל א"נ הא דאמרינן דלא בטי' היינו באיסור שניכר ואח"כ נתערב אבל זה שלא הוכר מעולם מתבטל עכ"ל וע"ע במ"ש מרן ב"י בה' שבת סי' שי"ח בשם הא"ח דהקוצץ פרי שלא נגמר בשולו לחולה בשבת אסור לבריא משום מוקצה ואפי' חלה מבע"י שאין הכנה במחובר בכיוצא בזה שהוא גדל והולך עכ"ל ועיין

להרב מ"א בסק"ח ודוק וכבר עמדתי בכל זה בספרי הקטן שורשי הים ח"א בהלכות י"ט שורש ברירה יע"ש.

**וראיתי** עוד להרב מ"ל דתהי על ראיית מוהרי"א מההיא דמפריש מעות לנזירותו דאין זו ראיה כלל דביטו' לא שמענו אלא לבטל האיסור להתירו לכתחי' אבל אם הרוב איסור נהי דאיסורא איכא אבל לחייבו מלקו' או כרת או קרבן זו לא שמענו כו' וא"כ היכא דאיכא בדמים הללו דמי חטאת ועולה ושלמים כל שלא נהנה כי אם שיעור דמי השלמים פשיטא דאין לחייבו דאימור דמים הללו דמי שלמים הם עכ"ל ודבריו תמוהים טובא שהרי מבואר בפ' בן סורר דס"ט דאפי' בדיני נפשות אזלינן בתר רובא ומייתינן לה מדתנן אחד אומר בשניים בחדש ואחד אומר בג' עדותן קיימת שזה יודע בעבורו של חדש וזה אינו יודע דרובא דאינשי טעו בעבורא דירחא ומדתנן בת ג' שנים ויום א' חייבים עליו משום אשת איש ואע"ג דאפשר דאיילונית היא יע"ש ובפ' עשרה יוחסין ד"פ קאמר ר"י מכין ועונשי' על החזקות וכ"ש רוב דרובא וחזקה רובא עדיף כנודע וכן ראיתי למרן מלכא מהרח"א נר"ו הובאו דבריו בס' שולחן גבוה חי"ד ה' תערובת סי' כ"ט דנ"א עמד מתמיה בזה על דברי הרב מ"ל הללו ואיהו נר"ו אייתי בידיה ההיא דר"פ החולץ עלה דמתני' דס' בן ט' לראשון ובן ז' לאחרון יוציא והולד כשר וחייבים באשם תלוי ופרכינן ולימא הלך אחר הרוב דיילדן לט' ופי' רש"י וליתי חטאת דודאי בר קמא הוא ואשת אח בת בנים בעל עכ"ל מוכח בהדייא דכל דאיכא רוב איסור חשבינן ליה כאילו כולו איסור ואמרינן דודאי נהנה מן האיסור ומחייב בקרבן והיינו דאמרי' בכריתו' בפ' ספק אכל לענין אשם תלוי דחתיכה מב' חתיכו' שנינו למימרא דדוקא בשיש שם אחד של איסור ואחד של היתר דאילו היה כאן שתי חתיכות של חלב וא' של שומן כיון דרובא דאיסורא נינהו מחייב חטאת כמבואר ובפ' המפלת דכ"ט אמר ריב"ל עברה נהר והפילה מביאה קרבן ונאכל הלך אחר רוב נשים דולד מעלייא ילדן יע"ש וכן מתבאר מדקי"ל כל קבוע כמע"מ דמי מן התור' ובעינן התם בפ"ק דכתובו' דט"ו מנ"ל דאמר קרא וארב לו וקם עליו ורבנן פרט לזורק אבן לגוי כו' ומוקמינן לה בדאיכא ט' ישראל וגוי א' דהו"ל גוי קבוע וכל קבוע כמע"מ דמי ע"כ הרי דאי לאו מטעם קבוע היינו אומרים דודאי לישראל כיוין וקטלינן ליה ולא חיישינן לספקא שמא כונתו על הגוי היה ומ"ג למאי דמפרש הרמ"ה הובאו דבריו בס' אסיפת זקני' דכולה שמעתין בדלא ידיע אי ישראל הרג אי נכרי הרג יע"ש דשמעינן מינה שפיר דאי לאו מטע' קבוע הוה קטלינן ליה מבלי פנו' במה הצד דילמא גברא קטילא קטל אשר לא מבני ישראל המה ועיין בשמעתא דפ"ק דחולין גבי ההיא דאמרינן התם מנ"ל דאזלינן בתר רובא ובעו למפשטא מהורג את הנפש יע"ש

אלו דברי הרב מוהרח"א נר"ו יע"ש וסבור הייתי ליישב דברי הרב מ"ל דמשמע ליה לחלק בין רובא ומיעוטא דאיתיה קמן כההיא דמפריש מעות לנזירותו דאיכא קמן מעות חטאת ומעות עולה ומעות שלמים ונהנה בא' מהם ואינו ידוע אם הן מאותן שחייבים עליהן קרבן מעילה או לא דכל כה"ג דאקבע היתרא קמן איכא למיתלי בהתירא שלא לחייבו קרבן או מיתה וה"נ לדידיה באוכל חתיכה א' מג' חתיכות שתים של חלב וא' של שומן לא מחייב חטאת קבועה ולא אמרו בפ' ספק אכל באוכל חתיכה א' מב' חתיכות אלא לאפוקי אוכל חתיכה א' ס' חלב ס' שומן ולאו דוקא חתיכה מב' חתיכו' שה"ה בג' חתיכות לדעת הרב כיון דאקבע היתרא קמן אבל ברובא דליתא קמן אזיל ומודה הרב דאזלינן ביה בתר רובא בין למיתה ובין למלקו' וההיא דכתובות בענין קבוע דאיכא ט' גויים וא' ישראל דהוה אזלינן בתר רובא אי לאו טעמא דקבוע אע"ג דרובא ומיעוטא קמן איכא למימר דכיון דאנו באים לדון על כונתו לאיזה מהן כיוין כרובא דליתיה קמן דמי ואמרינן דודאי לרובא כיוין ופי' הרמ"ה שכתבנו לא שמיע ליה להרב דלדידיה משמע ליה כפי' רש"י מיהו הא ודאי לא ניתן ליאמר דאי ברובא דליתיה קמן אזיל ומודה הרב דאזלינן בתר רובא לקרבן ולעונשים ולא חיישינן למיעוט' כ"ש דלא הוה לן למיחש למיעוטא ברובא דאיתיה קמן דהא רובא דאיתיה קמן עדיף טפי כדמוכח בפ"ק דחולין די"א עלה דבעי תלמודא מנא הא מילתא דאמור רבנן זיל בתר רובא דפרכינן מנ"ל דכתיב אחרי רבים להטות וקאמר רובא דאיתיה קמן לא קמבעיא ליה כי קמבעייא ליה רובא דליתיה קמן יע"ש ותדע עוד שהרי היכא דאיכא חזקה ומיעוטא נגד רובא דליתיה קמן לא אזלינן בתר רובא וחשבינן ליה כפלגא ופלגא כדמוכח ביבמות ריש פרק האשה בתרא דף קי"ט גבי האשה שהלכה בעלה וצרתה למדינת הים ובאו ואמרו לה מת בעלה לא תנשא ולא תתייבם דאע"ג דרוב מתעברות ויולדות כיון דמיעוט אינן מתעברות ואיכא חזקה דבחזק' יבום עומדת מה"ט לא תנשא ולא תתייבם ואלו ברובא דאיתיה קמן אע"ג דאיכא חזקה ומיעוטא אזלינן בתר רובא כדמוכח בפ' עשרה יוחסין ד"פ גבי עיסה בבית ושרצים וצפרדעי' שם וכמ"ש רש"י והריטב"א שם יע"ש באופן שדברי הרב מ"ל תמוהים ועומדים וצ"ע ועיין להתוס' בפ"ק דסנהדרין ד"ג ע"ב ד"ה בדיני ממונות לא כל שכן יע"ש.

**עוד** ראיתי להרב מ"ל שם הביא ראיה אחרת ע"ש מוהר"י אלפאנדארי דמטבע לא בטיל מן התורה ממ"ש רש"י בסוף מציעא וז"ל דכיון דתקינו רבנן ד' זוזים מתרומת הלשכה וזה מוחל עליהן נמצאו לו ד' זוזים שאין לציבור חלק בהם והם קונים מהם קרבנות צבור ואינן באים משל צבור ע"כ ומדלא אמרינן דבטלי הנך ד' זוזי ברוב ש"מ דמטבע חשיב ולא בטיל עכ"ל וראיה זו מקום יש בראש לדחותה מאותה שאמרו בפ' משילין וכתבנוה

לעיל דאיסורא בטיל וממון שיש לו בעלים לא בטיל וכמובן וכעת צ"ע.

**והנה** בענין זה דדבר שיל"מ כתבו התוס' בפ"ק דביצה ד"ג ע"ב ד"ה ואחרות באחרות תימא דא"כ אוסר ספק ספקא ובהתערובו' דקאמר מי איכא דאסר ס"ס באיסורי הנאה אמאי לא פשיט ליה מהכא דאסרינן אע"ג דאיכא ס"ס בשלמא ההיא דלעיל דאמר וספקא אסו' נתערבה באלף כולן אסורות נוכל לפרש כדפירש ר"ת ז"ל נתערבה באלף אאיסור קאי ע"כ וכתב הרב משפט צדק ח"א ס"ס ל"ב וז"ל ואע"ג דקאמ' תלמודא א"ה אימא סיפא כו' אי אמרת בשלמא ס' י"ט ס' חול הוי דשיל"מ כו' דנר' מזה דקאי אספקא ולא אודאה נאמר לדעת ר"ת ז"ל דהיינו דוקא לרבא דאית ליה הכנה שהיא מדאורייתא אכן לדידן אע"ג דקי"ל כהכנה דרבה עכ"ז הוא מדרבנן וכמ"ש הר"ן על ההלכות שפסק דקי"ל ה' כרב דאית ליה הכנה עכ"ל וחזרתי על דברי הר"ן ולא מצאתי מקום שכתב דהכנה דרבה לדידן הוא מדרבנן ואדרבא מדבריו בכוליה פ' קמא דביצה נראה בהדייא דס"ל שהיא מדאורייתא זולת גבי נולד בשבת שאסורה בי"ט שלאחריו שאז אסורה מדרבנן ומשום דמיחזי כעין הכנה יע"ש.

**גם** מ"ש דמדקאמ' תלמוד' א"ה אימא סיפא כו' משמע דקאי אספיקא ולא אודאה לא כן אנכי עמדי דאדרבא משמע דקאי אודאה דאי קאי אספיקא היכי ניחא ליה לתלמודא לטעמא דרב יוסף ור"י סיפא דכולם אסו' דמפרשי לה בס' י"ט ס' חול דמדקאמר א"ה אימא סיפא כו' משמע דהשתא דמפרשי ספיקא אסורא בספק טריפה הוא דקשיא לן סיפא לרב יוסף ולר"י אבל אי מפרשי' לה בס' י"ט ספק חול ניחא אפילו לרב יוסף ולדברי הרב מ"צ שסובר דסיפא קאי אספיקא אכתי אפי' כי מפרשינן דספיקא קאי אספק י"ט ספק חול ק' סיפא לרב יוסף אמאי כי נתערבה באחרות כולן אסורות כיון דמעיקרא היא גופא קשיא לן אמאי אסורה וכ"ש כי נתערבה באחרות אלא ודאי דה"ק תלמודא אא"ב ס' י"ט ס' חול הו"ל ודאה דשיל"מ ומשו"ה תני סיפא דאם נתערבה באחרות שכולן אסורות אא"א ס' טריפה א"כ הו"ל ודאה דשאל"מ וכ"ש ספיקא ותבטל ברובא וכ"כ הרב המאור וע"פ פירוש זה מינח ניחא לי מה שהק' הש"כ בי"ד סי' ק"ב עמ"ש מרן בשולחנו הטהור בשם יש מי שאומר דדבר שיל"מ לא אמרי' אלא כשההיתר ודאי ובידו ולא בספק ולפיכך ביצה של ס' טריפה לא מיקרי דשיל"מ כו' והקשה עליו למה כתב בשם יש מי שאומרים וסוגייא מוכח הכי דאי אפילו בס' טריפה מיקרי דשיל"מ מאי פריך תלמודא אא"ב ס' י"ט ס' חול כו' אא"א ס' טריפה הוי דשאל"מ ואמאי לא מוקי לה בביצה של ספק טריפה דהוי דשיל"מ אלא ודאי דאף בכה"ג מיירי דבר שאין לו מתירין ועיין בס' בני חיי שם.

**ועפ"י** האמור משם הרב המאור ז"ל ניחא שכתב הדברים בשם יש מי שאומר מאחר

שלדעת ר"ת ז"ל אי אפשר לחלק חלוקא דסיפא דנתערבה באחרות אם לא בודאה ולא בספיקא דהא לשיטת ר"ת בס"ס לא מהני דשיל"מ לאסור וכמו שאכתוב לקמן בע"ה וא"כ עכ"ל דלדידיה כי פריך אימא סיפא כו' הכונה כמו שפי' הרב המאור דהו"ל ודאה דשאל"מ דאלו כשהביצה עצמה היא בספק אז כשנתערבה באחרות אפילו דשיל"מ אינה נאסרת דאז הו"ל ס"ס וע"פ האמור בשם הרב המאור ניחא לי נמי אותה ראייה שהביא הרב מנחת כהן בדקי"ג ע"ד לסברת ר"י דחלוקה דנתערבה קאי אספיקא מדקאמר ר"א בסוף הסוגייא לעולם ס' י"ט ספק חול הוי דשיל"מ ואפי' בדרבנן לא בטיל לשון ביטול לא שייך אלא בתערובת יע"ש וע"פ האמור דקאי אודאה ניחא דקאמר לא בטיל לחלוקה דנתע' באחרת ודו"ק.

**והרפ"ח** בחי"ד סי' ק"י ס"ק מ"ו דחה פי' ר"ת אי משום דהו"ל למיתני חלוקא דנתערבה תחילה ואח"כ ההיא דספיקא אסורה ותו דכי מפרשינן לה בספק י"ט ספק חול חלוקא דנתערבה קאי אריש ה"נ כי מפרשינן לה בספק טריפה חלוקא דנתערבה קאי אריש ומאי פריך אי אמרת בשלמא כו' ותו דכי מפרשינן לה בס' טריפה דוחק לומר דקאי אודאה דודאי טריפה מאן דכר שמיה יע"ש. ולע"ד יש ליישב כל זה דמה שהקשה דהו"ל למיתני חלוקא דנתערבה תחילה יש לומר דניחא ליה למיתני תחילה מידי דשייך בביצה גופא ולבתר היכא דנתערבה באחרות דלא שייך בגופיה ומ"ש עוד דדוחק לומר דכי מפרשינן לה בספק טריפה דקאי אודאה אפשר דאף ר"ת אזיל ומודה בהכי ואיהו לא הוצרך לפרש דקאי אודאה אלא לפום מאי דס"ד לפרושי בס' טריפה אף דע"כ לפרש דקאי אספיקא ליכא לאקשויי דכיון דהוי ס"ס אמאי אסור דאיכא למימר דאתי כר"י דס"ל בפרק התערובות דאף בס"ס אין להתיר יע"ש ובהכי ניחא לי מה שהקשה עוד הפ"ח בס"ק מ"ג עמ"ש מרדכי בפ' כל הצלמים ע"ש רבינו שמחה שהקשה לשיטת ר"ת דלא גריס במתניתין אחרות באחרות משום דס"ס מותר א"כ איך קתני בבריית' וספיקא אסורה אם נתערבה באחרות כולם אסורו' ותירץ דהכי שאני דהוי דשיל"מ והקשה עליו הרפ"ח ז"ל דלס"ד דתלמודא דבעי לאוקמה בביצת טריפה מאי איכא למימר יע"ש וע"פ האמור ניחא דלפום ס"ד איכא למימר דמוקי לה כר"י וכ"ש דניחא טפי למאי דאוקמה כר"י דליטרא קציעות דהשתא אזיל לשיטתיה ומה שהקשה עוד על דבריו איך לא שמע דר"ת מפרש דקאי אודאה י"ל דאפ"ה ק' ליה לשיטת ר"ת משום דמשמע ליה לרבינו שמחה דברי' סתמא איירי ואפי' בי"ט של גליות דהשתא איכא תרי ספיקי ספק נולדה וספק י"ט ועיין בס' הליכות אלי כלל תרי"ט.

**עוד** הקשה הרב מ"ץ בעיקר דבריהם דמאי ק"ל מההיא דלעיל דשאני התם דהוי דשיל"מ

עכ"ל ובס' הליכות אלי תירץ דדברי התוס' הם למאי דלא אסיק רב אשי ההיא דדשיל"מ ומוקי לה בביצת טריפה יע"ש ואין מקום לדבריו לע"ד דאי למאי דמסיק רב אשי שפיר ניחא להו ההיא דתערובת אין מקום לקושייתם דאיכא למימר דתלמודא ידע מסקנא דרב אשי דהכא ומשו' הכי פריך ולא אייתי סייעתא לשמואל מהך מתני' גם עיקר קושיא ליתא ואישתמיט מינייהו מ"ש הרשב"א בתורת הבית דקי"ו ע"ש ר"ת דכל דאיכא ס"ס מותר יע"ש.

**כתבו** עוד התוס' בא"ד על כן לא גריס ר"ת ז"ל ואחרות באחרות ע"כ הנה הרשב"א בספר ת"ה כתב ע"ש ר"י הזקן דחלוקא זו דנתערבה קאי אספקא ואע"ג דהשתא איכא תרי ספיקי וקי"ל דס"ס שרי ואפילו באיסור תורה לא אמרו כן אלא בס"ס דשתי תערובו' כגון ההיא דטבעת ע"ז שנפלה לריבוא ומריבוא לריבוא אבל הכ' דליכא אלא ס' א' בגוף וס' א' בתערובת בכה"ג דליכ' ב' תערובו' אסור ע"כ ובכונת דבריו איפליגו הרשב"א והרא"ה שהרשב"א סובר דמה"ט בעי תרי ספיקי כעין ב' תערובות משום דבכל חד וחד איכא תרי ספיקי וכן כששניהם הם מגוף אחד ומענין אחד והב' ספקות באים לפנינו כאחד אבל כשהשני ספקות אינן מענין אחד כגון ס' נולדו או ס' טריפה ונתערבה באחרות שהספק הראשון הוא בגוף האיסור אם מותרת ואם אסורה והספק השני הוא ע"י תערובת לא מיקרי ס"ס וכחדא ספקא דמי שהרי נאסרה כשנולד הס' הראשון והיאך נחזור ונתיר מה שאסרנו מפני תערובת אחר והרא"ה סובר דה"ט דבעינן כעין ב' תערובות משום דהא דאמרינן דס"ס שרי בדאורייתא אכתי מדרבנן מיהא הוא אסיר אם לא היכא דבס' הראשון שרי מדאוריית' ואסיר מדרבנן ואתי ספק שני ומוציאו מאיסור דרבנן ולהכי בעינן כעין ב' תערובות כי היכי דבס' ראשון יהא מותר מן התורה ואסור מדרבנן ואתי ספק שני ומוציאו אף מדרבנן יע"ש.

**ומדברי** הראשונים הללו אשר מרן ז"ל הסכים לדבריה' בסי' ק"י ס"ט שמעתי למורינו הר' מהר"י אלבעלי נר"ו שהוק' אליו דברי הרמ"ל בפ"ד מה' בכורות שתמה עמ"ש הרב תה"ד בכתביו סימן קס"ז שאין לצרף קנין הכסף לטעם חולבת כו' וכתב עליו ולא ידעתי מהו זה שכתב הרב שהרי בולד זה שלפנינו יש תרי ספיקי ספק שמא כבר בכרה וחלב מוכיח שבכרה ואת"ל שחלב זה אינו פוטר ספק שקנאו הגוי וכיון שיש לגוי שותפות אין זה בכור דישראל ודוק. ודבריו תמוהים שהרי כלל גדול דכל ס"ס בעינן שיהיו בס"ס דשתי תערובות שהם בגוף אחד ומענין אחד אבל ספק אחד בגוף וספק אחד בתערובות לא הוי ס"ס והתם בנדון הרב תה"ד לא הוו הס' שוין דהס' הא' הוא אם הוא פטורה והס' הב' אינו בגוף אלא אם הוא פטורה מכח קנין הגוף אלו דבריו נר"ו.

**ולדעתי** ל"ק דכונת הרב מ"ל לומר דהכא השני ספקות הללו מענין א' הם ובגוף א' שאנו מסתפקים אם הבהמה הזאת פטורה מן הבכורה או חייבת לא כן בספק טריפה שנתערבה דס' התערובת אינו בעיקר החיוב והפטור כס' דטריפה דס' דטריפה הוא בגוף האיסור אם היא אסורה או מותרת וספק תערובת הוא אם זו הביצה היא האסורה או המותרת וראיה לדבר דכל כה"ג חשיב השני ספקות מענין א' אעפ"י שאינם שוים בשמותם כס"ס דב' תערובות אותה שכתב הר"ן בפרק אין צדין ופסקו מרן א"ח סי' תצ"ז ס"ד דס' מוכן בי"ט שני חשיב ס"ס ושרי יע"ש אעפ"י שהס' הא' אם נצוד אתמו' או היום והס' השני אם היום חול או לא ודוק ועיין בספר צמח צדק סימן ס"ד דצ"ג ע"ב שגם הוא הסכים לסברת התה"ד ועיין להפ"ח בקונטריס ס"ס סימן יו"ד ובמ"ש בסימן ק"י סקמ"ו שהקשה דלדברי שניהם משמע דכל דליכא בספקא קמא שום חשש איסור דאורייתא מותר בספק שני על ידי תערובת אחד והא בגמרא רב אשי אתא לפרוקי אליבא דמ"ד דאיסור ביצה לית ביה חששא דבר תורה אלא אסורה משום גזרה דרבנן בעלמא וספקא אסורה ולשיטת ר"י חלוקה דנתערבה קאי אספקא אלמא דספק א' בגוף וס' א' ע"י תערובת לא מקרי ס"ס אף במידי שעיקרו מדר' דאם איתא דבכה"ג מיקרי שפיר ס"ס א"כ היכי קתני שכולם אסורות והא לדעת הרשב"א והר"ן ס"ס שרי לפחו' מיהא במידי דרבנן ואפי' בדבר דשיל"מ עכ"ל. ולק"ד י"ל שאף הרשב"א והר"ן שהתירו בס"ס דשיל"מ לא התירו אלא בס"ס כעין ב' תערובות וכגון שבאו ב' הספקות יחד כולם לפנינו כההיא דאשת ישראל שנאנסה דמייתו הרשב"א והר"ן ז"ל וראיה לזה שכשבא הר"ן להתיר ס' מוכן בי"ט שני סיים וז"ל והא ודאי תרי ספיקי נינהו שאי אפשר שיבואו לפניך ס' מוכן בי"ט ב' אלא בב' ספקות כההיא דאשת ישראל שנאנסה עכ"ל.

**ומבואר** יוצא מדבריו דכל דליתנהו לתרי ספקי כה"ג אפי' באיסורא דרבנן כס' מוכן אסיר וטעמא מבואר דכיון דהוי דשיל"מ חשיב כאיסור תורה ובעינן תרי ספקי כב' תערובות והשתא אף הרשב"א לא כתב דבדבר שאין בו חשש דאורייתא דלא בעינן תרי ספיקי כעין שני תערובות אלא לדבר שאל"מ וכדחזינן לתלמודא דלמאי דלא אסיק אדעתיה ההיא דדבר שיל"מ דניחא ליה אליבא דרבא משום דהוי ספקא דאוריית' אבל למאי דחדית רב אשי ההיא דדשיל"מ השתא ודאי דכל דליכא ס"ס כעין שני תערובות אסיר ועיין להרב מנחת כהן בס' התערובו' ח"ג פי"א דקי"ד ע"א ד"ה ואמנם שנראה בהדיא מדבריו כמ"ש בדעת הרשב"א יע"ש ועיין בפ"ט ובפ"י שעמד בפרט הלז ובהכי ניחא לי דברי ה"ה בה' י"ט פ"א ה"ך שהביא דברי הרשב"א דדשיל"מ בתרי ספקי דעתו להתיר וכתב שגם מדברי רבינו משמע כן. ולכאורה הוה ק"ל דאדרבא מסתמיות דברי

רבינו שלא כתב שדין זה דתערובו' ליתיה אלא במקום שעושים י"ט אחד אבל בי"ט שני של גליות מותרת כיון דאיכא תרי ספקי ספק חול וספקא דתערובת ובהל' כ"ב כתב י"ט שני אעפ"י שהוא מד"ס כל מה שאסור בראשון אסור בשני ומשמע ודאי דקאי ג"כ לדין תערובת שכתב לעיל מזה שאסור בא' שגם בב' נמי אסור נראה מזה דבתר איפכא סברת הרשב"א קא אזיל מר.

**וע"פ** האמור ניחא שאף הרשב"א לא התיר בדשיל"מ אי איכא תרי ספקי אלא כעין שני תערובות וא"כ דייק שפיר ה"ה ז"ל מדלא הביא חלוקא דס' אסורה לאשמועינן שאם נתערבה אח"כ באלף שיהיו אסורות דקאי כשיטת הרשב"א דבכה"ג מותרת דהשתא איכא תרי ספקי כגוונא דאשת ישראל שנאנסה וכמ"ש הר"ן שאי אפשר שיבואו ב' הספקות לפניך אמנם כשידוע בודאי שנולדה בי"ט ונתערבה באחרות שהיא החלוקא שהביא רבינו ז"ל איתיה ודאי אפי' בי"ט ב' דכיון שאין שני הספקות באים כא' והוי דשיל"מ אסור אף בי"ט שני ועיין להטור ומרן בא"ח סימן תקי"ג ס"ב ולהרב מ"ץ ס"ס ל"ב ולהרב מ"א שם סק"ד שדבריו תמוהים במ"ש דבי"ד מיירי בחדש דהוי דאורייתא ולא ידעתי חדש מאן דכר שמיה הכא ואין ס' דט"ס נפל בדבריו ובמקום חדש צ"ל בשבת שלאחר י"ט או בי"ט שלאחר שבת דאסיר מדאורייתא ועיין להרב ט"ז בי"ד סימן ט"ו סק"ד במה שהקשה ותירץ ותירוצו הראשון לא יעלה שהדין הנז' הרשב"א אמרו והוא סבור דבתרי ס' יש להתיר אפי' דשיל"מ כששניהם באים כא' יע"ש ועיין להש"ך בספר נקודת הכסף מה שהקשה על קושית הט"ז יע"ש.

**ודבריו** תמוהים דאשתמיט מיניה דברי התוספות בשבת פר"א דקל"ו ד"ה ממהל כו' כמ"ש הרמ"ל בפ"ג מה' איסורי מזבח הל' ח' במ"ש ליישב דעת הגאונים יע"ש ועיקר קושית הט"ז י"ל עפ"י דברי מרן כ"מ פי"א מהל' מעשר הל' י"ג יע"ש אלא שבעיקר דברי מרן הללו הקשה מורי הרב מר יאודה ממ"ש רבינו בפי' המשנה בפ"ק דדמאי גבי הקלין שבדמאי יע"ש ומעיקר דברי הראב"ד שם בה' מעשר יש לתמוה על מ"ש הרפ"ח בסימן ק"י בכללי הס"ס סי"ד משם הא"וה יע"ש ועוד יש לדקדק על הא"וה ממ"ש מרן בא"ח סימן תצ"ז ס"ב דספק מוכן בי"ט ב' שרי וכתב הר"ן בר"פ א"צ דה"ט משום דהו"ל ס"ס יע"ש כל הרמזים הללו העתקתי מכתבי הרב מהרי"ן לכשאפנה אשנה איה"ב ושוב אחר זמן רב נדפס ספר שער המלך להרב הנז' עיין בה' י"ט דל"ד ע"ד ד"ה והנלע"ד יע"ש.

**ועוד** שמעתי מקשים ע"ד מרן בכ"מ מההיא דר"פ כל הצלמים דמ"א ע"ב דלר"מ דחייש למיעוטא ואוסר בכל הצלמים הנמצאים דאסר כל המקומות אטו מקומו אפ"ה בשברי צלמים שרי מטעם ס"ס אימור לא עבדום ואת"ל עבדום אימור ביטלום והשתא כיון דר"מ

חייש למיעוטא איך התיר מטעם ס"ס לפי דברי מרן כ"מ. וע"פ מה שחילק מהרי"ן שם להההיא דהקלין שבדמאי יע"ש יתיישב זה ועיין במ"ץ ח"ב דק"מ שציין שם ודוק עוד ראיתי לה"ה שם בפ"א מה' י"ט בתחילת דבריו וז"ל ברייתא שם ומסיק רב אשי ס' נולדה בחול ספק נולדה בי"ט אסור משום דהוי דשיל"מ עכ"ל ולכאור' לא ידעתי למה לו להרב להביא מסקנת ר"א כיון שרבינו תפס עיקר טעמא דרבא דטעמא דביצה אסורה הוא משום איסור הכנה ולדידיה לא הוצרך תלמודא לשנויי כדר"א משום דהוי דשיל"מ דלא הוצרך ר"א להכי אלא לאידך דמשקין שזבו ופירות הנושרין כמבואר בפ"ק די"ט ואפשר שלזה הוצרך ה"ה להא דר"א משום י"ט דעלמא דאסור משום גזרה וא"נ משום י"ט של גליות שאינו אסור אלא משום גזרה דרבנן דאפ"ה אסור משום דשיל"ם ותלמודא דקאמר דלרבא ניחא היינו משום דמצי למדחי ולאוקמה בי"ט א' אבל בתר דמסיק ר"א דדשיל"מ חמיר שבקינן לה כפשטה אף לרבא ואסיר משום דדשיל"מ.

**ודע** שעיקר מלתא דדשיל"מ איתא בפרק הנודר מן הירק דף נ"ח ע"א דתניא רש"א כל דשיל"מ כגון טבל ומ"ב והקדש וחדש לא נתנו חכמים בהם שיעור וכל דשאל"מ כגון תרומה ותרומת מעשר וחלה וערלה נתנו בהם חכמים שיעור אמרו לו והרי שביעית אין לו מתירין ולא נתנו בהם חכמים שיעור דתנן הז' אוסרת כ"ש במינה אמר להם אף הם לא אמרו אלא לביעור אבל לאכילה בנ"ט ע"כ וכתב הר"ן אף הם לא אמרו שהז' אוסרת בכ"ש במינה אלא לענין שצריך לאכו' התערובת קודם הביעור דכיון שאפשר לאוכלו הו"ל כדשיל"מ אבל באכילה כלומר אם נתערבו לאחר הביעור שאם יהיו אסורים תערובתן לא שרו באכילה בין במינן בין שלא במינם בנ"ט עכ"ל ומשמע ודאי דע"כ ל"פ רבנן על ר"ש אלא בכללא דכייל דכל דשאל"מ נתנו בו חכמים שיעור דהאי כללא ליתא כיון דאשכחן בשביעית שלא נתנו חכמים שיעור אעפ"י שאין לו מתירין אמנם בכללא דכייל ר"ש דכל דבר שיל"מ לא נתנו בו חכמים שיעור בהא ל"פ עליה דר"ש וכלל זה מוסכם הוא לדברי הכל ומש"ה קאמר רב אשי הכא בשמעתין בפשיטות הוי דשיל"מ וכל דשיל"מ אפי' באלף לא בטיל וכהאי לישנא איתמר נמי בריש מכילתין ד"ג ע"ב יע"ש ואי רבנן פליגי על ר"ש בהאי כללא הכי הול"ל האי תנא ס"ל כר"ש דכל דבר שיל"מ אפילו באלף לא בטיל ומהתימא על הריטב"א הובאו דבריו בש"מ לב"מ פ' הזהב דקל"א ע"ב עלה דאמרינן התם בדנ"ג ע"א ואם איתא לדחזקיה הו"ל דשיל"מ כו' שכתב דהאי מילתא פלוגתא דרבנן ור"ש היא וכ"כ ע"ש ע"ג יע"ש והוא תימא מנ"ל להרב ז"ל דבהאי כללא נמי פליגי רבנן ור"ש וצ"ע.

**וראיתי** למו"ה בספר שער המלך בהמ"א דקמ"ד ע"ד שהכריח שלא כדברי הריטב"א

מההיא דפרק הנודר דנ"ט ע"א דפריך תלמודא לרבי אבא דאמר דקונמות חשיבי דשיל"מ הואיל ואי בעי מתשיל עליה והרי תרומה דתנן סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה תרקב הא למאה תעלה כו' ומסיק שאני קונמות דמצוה לאתשולי עלייהו וכתב הרא"ש ז"ל דה"ה דהו"מ לאתויי מברייתא דלעיל דקרי בהדיא לתרומה דשאל"מ אלא ד